

ŽUPAN DANIEL W. HOAN ZOPET IZVOLJEN!

**NAPORI REAKCIONARNIH SIL
ZA PORAZ SOCIALISTIČNEGA
VPLIVA LE DELOMA USPELI**

**Mnogo naših kandidatov poraženih, ne
pa program, za katerega se bojujejo**

**D. W. Hoan bil župan že nad dvajset let. Mestu
ustvaril vsled vzorne uprave splošen sloves**

V ZADNJI kampanji za občinske volitve v Milwaukeeju so se kapitalistični interesi zavzeli, da morajo poraziti socialiste v mestni administraciji in v občinskem odboru, predvsem župana Hoana, za vsako ceno. Demokrati, republikanci in mnogi "progresivci" so se združili, da vržejo tega služabnika ljudskih koristi in ga nadomestijo s hlapcem kapitalističnih interesov. Vzrok so predvsem stavke v poslednjih par letih krize, četudi je kontrola nad policijo v Milwaukeeju županu odvzeta, je njegov vpliv vendarle tolikšen, da industrialci proti stavkarjem niso mogli uporabljati brutalno silo svobodno kakor jo uporabljajo v drugih velikih mestih. Hoan se bori za človeške pravice. Županska služba mu je dala mnogo prilik za uspehe v teh naporih. Njegov protikandidat šerif Shinners, vodja demokratske stranke v Milwaukeeju, pa je zagovornik in branitelj profita lakomnih magnatov.

Poraz župana Hoana bi pomenil za milwauško mesto in posebno še za delavstvo v Milwaukeeju in drugje veliko izgubo. Splošno priznano dejstvo je, da je D. W. Hoan najvzornější izmed vseh županov velikih ameriških mest. Ampak izkoriščevalcem ni za vzorno, pošteno upravo, pač pa za hlapce, ki ubogljivo in na mah izpolnjujejo povelja.

Namera združene reakcije pa se ni posrečila. Hoan je izšel večeraj zmagovito iz boja, kateri je bil najtežji izmed vseh v njegovi karieri.

Enako kakor proti županu so privatni interesi vodili boj proti mestnemu pravniku socialistu Raskinu in ga porazili, proti socialističnim aldermanom in vsem drugim delavskim kandidatom v mestne urade. Kapitalistični sloj se pač zaveda svojih koristi in zato je v boju zanje brezobziren. Nobeno sredstvo mu ni preumazano. Kajti če bi volilec pošteno priznal, čemu se bori proti socialistom, bi bilo kapitalistične večine v zbornicah kmalu konec. Zato uspevajo kapitalistični politiki le z zavajanjem, s slepilnimi gesli in pa z visokimi vsotami, ki jih imajo na razpolago v kampanjskih skladih.

Le s temi sredstvi se jim je posrečilo poraziti večino delavskih kandidatov, toda ljudstvo bo prej ali slej spoznalo, da je prevarano in bo storilo konec republikanski-demokratski fronti z novo socialistično zmago.

Magnatu Bethlehem Steel Co. znižana plača

Delavci niso edini reveži, katerim je bila v tej krizi znižana plača. Tudi nekaterim magnatom so jo "odšcepili". Eden teh je Charles M. Schwab, načelnik Bethlehem Steel korporacije. L. 1934 je prejel za to pozicijo še \$250.000 plače, lani pa "samo" \$203.332.

Sicer pa so vsi delavci njegove velike železarske družbe mnenja, da je dve sto tisoč dolarjev še vedno tolikšna vsota, da se Schwab ne bo pridružil unijski ali da bi agitiral za stavko.

Eugene G. Grace, predsednik iste kompanije, je lani prejel \$180.000 plače, ali toliko kot leto poprej. V boljših časih sta oba ta gospoda prejemale tudi bonus do milijon dolarjev na leto. Plače niso edin njihov dohodek, kajti oba sta odbornika tudi v nekaterih drugih podjetjih, ki jima donajajo dolarje, drugi pa imata znatne

dohodke tudi od svojega premoženja.

Schwabova plača ni ena najvišjih v Ameriki, kajti magnati nekaterih drugih korporacij prejemajo za razne titule v direktorijih od pol milijona do milijon dolarjev na leto. Na pritisk delničarjev, upnikov in raznih vladnih komisij za reguliranje in nadziranje gospodarstva so bile v prešlih letih znižane plače posebno magnatom, ki upravljajo železniške

družbe. Ampak znižanje zanje ne pomeni pomanjkanje ali pritrjevanja, ker se vedno prejemajo od \$25.000 do sto tisoč dolarjev na leto, poleg pa so deležni še drugih dohodkov. Med mezdami delavcev in plačami magnatov je pač ogromna razlika, kajti prvi so izkoriščani in drugi pa na čelu izkoriščanja. Kadar delavski razred stori konec izrabljanju svojih sil za privatni profit, bodo te razlike odpravljene.

Lansko jesen je v provinci Alberta v Kanadi zmagala stranka socialnega kredita (Social Credit party), ki je obljubovala med drugim \$25 na mesec dividende ali "socialnega kredita" vsakemu državljanu. Voditelj te stranke je Wm. Aberhart, ki je po zmagi v provincialni parlament postal premier Alberta. Toda njegov kabinet še zdaj ni prišel izplačevati obljubljenih dividend, pač pa je celo ob svoj kredit. Kajti ko so mu nedavno potekli bondi dveh izdaj v vsoti \$3.200.000, jih ni mogel izplačati, prvič, ker v blagajni nima sredstev, bankirji pa mu tudi niso hoteli posoditi. Tako je Alberta prva provinca v Kanadi, ki je "defaltirala" z bondi.

Social Credit stranka je dobila v Alberti, v lanskoli volilni kampanji sličen zamah, kot na pr. Upton Sinclairjev "EPIC" v Kaliforniji v zadnji kampa-

Nemčija in Japonska za vojno s sovjeti

**Ameriški interesi v
inozemstvu v luči
dolarskih števil**

Ameriški državljani imajo investiranega v inozemstvu 7 milijard 500 milijonov dolarjev. Vrh tega posedujejo za nad 6 milijard dolarjev bondov tujih držav. Z raznimi drugimi investicijami imajo Američani v inozemstvu blizu 14 milijard dolarjev. Ta ogromen kapital je kajpada posest bogatašev, ker navadno ljudstvo nima toliko, da se bi moglo orestiti dolgov, kaj šele da bi investiralo denar v tovarne, rudnike, oljne vrelce itd. v drugih deželah.

ZANIMIVA DEBATA O FAŠIZMU

V petek 10. aprila ob 8. zvečer bo v dvorani SNPJ zanimiva debata o fašizmu. Aranžiral jo je Social Study Club (odsek kluba št. 1 JSZ). V prilog fašizma bo argumentiral dr. Renzo Sereno, proti pa bo govoril Maynard C. Krueger. Vstopnina je prosta.

Militanti v New Yorku zmagali pri primarnih volitvah

Pri sadnjih volitvah v New Yorku za državno konstituiranje političnih strank je skoro na celi črti zmagala militantna struja soc. stranke.

Zedinjenje delavskih frakcij v Avstraliji

Leta 1931 se je delavska stranka v Avstraliji razcepila in posledica tega je bila ta, da je pri volitvah v parlament izgubila večino ter se vsled tega morala umakniti iz vlade. Nedavno sta se obe frakciji spet združile, kar jima daje upanje da dobita v zvezni parlament pri prihodnjih volitvah zopet večino.

Heil Hitler! — Nemčija se bije samo sebe

Hitler se ponaša, da je pri prešlih "volitvah" izvojeval največjo "popularno" zmago v zgodovini svoje kariere. To je umevno. Nemško ljudstvo je suvano avtomatično s svojim pogonom in zato tudi prav tako avtomatično vzklika "Heil Hitler!"

Priprave za aranžiranje kampanjskih shodov JSZ

**Naloga poverjena posebnemu odboru. Uspehi
odvisni od vsestranske volje za sodelovanje**

Eksekutiva JSZ je na svoji prošli seji 3. aprila sklenila aranžirati shode kjerkoli mogoče, ki se naj vrše meseca maja in junija. Izvoljen je bil v ta namen poseben odbor, v katerem so Anton Garden, Peter Kokotovich in John Rak. Stopil v stike v svrhu sklicanja shodov z našimi klubi, in pa s somišljeniki, kjer ni klubov. Naših shodov je po naselbinah vse premalo, kar ne more imeti za socialistično gibanje med slovenskim in drugim jugoslovanskim delavstvom nič drugega kot kvarne posledice.

Te shode se bo aranžiralo tako, da bodo čim uspešnejši, bodisi v agitaciji za nove člane, za pridobivanje naročnikov Proletarcu in pri prodajanju brošur.

Glavna ovira so stroški, kajti govorniki ne morejo sami plačati voznine. Zato je potrebno da se priredi zaeno s shodom, kjer le mogoče, zabavo s sporedom, v katerem naj bi bilo par pevskih točk, kaka deklamacija, ali pa igra v enem dejanju.

Peter Kokotovich pravi, da je pripravljen iti v Detroit dne 26. aprila, ako se more tega dne aranžirati shod.

Frank Zaitz bo govoril na dveh zborovanjih SNPJ dne 30. in 31. maja v Pennsylvaniji.

Kanaška federacija SNPJ v Kansasu ima prvomajsko slavo s shodom vsako leto.

Dalje prirede prvomajsko slavo in shode dne 1. maja razni klubi JSZ, med njimi dva v Chicagu.

Koncem tedna so pripravljani govoriti na shodih v bližnjih mestih Chicaga razni člani eksekutiv JSZ, kar sklicateljem ne bo povzročalo visokih stroškov.

(Nadaljevanje na 4. strani.)

HITLERJEV APETIT STREMI ZDAJ V USSR IN V BALTIŠKE DEŽELE

**Militaristi na Japonskem odklanjajo mirovno
politiko. — Moskva si išče zaslombo z zvezami**

V NANJA politika Hitlerjevega režima stremi razrahljati kolikor najbolj mogoče odnose med Anglijo in Francijo in ob enem mobilizirati čimveč dežel proti sovjetski Uniji. V Moskvi trdijo, da sta Nemčija in Japonska v tajni zvezi, in to potrjuje zdaj tudi angleški dnevnik, ki ga izdaja propagandistični biro japonske armade v glavnem mestu Mandžurije. Omenjeni list "svari" Rusijo, da ko hitro bo napadla Mandžurijo, udarita po sovjetih dve mogočni državi (Japonska in Nemčija).

Po prelomu lokarnske pogodbe ponuja Hitler Franciji nov pakt — pogodbo prijateljstva, ki naj bo v veljavi 25 let. Enako prijateljsko premirje je pripravljen skleniti z drugimi državami na zapadu. Ko si bi tako zavaroval meje na tej strani, bi vrzel svojo oboroženo silo proti Rusiji.

V svoji knjigi "Mein Kampf" (Moja borba), ki jo je izdal pred prihodom v vlado, piše med drugim, da potrebuje Nemčija razširjenja in v ta namen se mora v sedanjih okoliščinah obrniti proti vzhodu. Na drugem mestu v isti knjigi piše: "Kadar govorimo o novih krajinah v Evropi (za pridruženje k Nemčiji), je samoumevno, da mislimo v prvi vrsti na Rusijo in njene obsejne dežele."

Izgleda, da Hitlerjeva propaganda proti sovjetom polagoma uspeva, kajti kapitalističnemu svetu ne bi ustregli v ničemer bolj kot s porazom države, ki je odpravila privatno lastnino. V prilog Rusije je, da je ogromna dežela, da ima okrog 160 milijonov prebivalcev, kar pomeni neizčrpen človeški vir za graditev armade, in pa da so jo velesile dozdej pustile pri miru, ji prodajale blago kolikor ga je bila v stanju plačati, in vrh tega je danes Rusija že v raznih zvezah, dočim je bila do pred nekaj leti izolirana. V zvezi je bila samo s šibko republikansko Nemčijo. S prihodom Hitlerja je ta zveza avtomatično razpadla in namesto naklonjenosti je začel pihati iz Nemčije Rusiji sovražen veter.

Momentalno ima danes Rusija najopasnejšo mejo ob Mandžuriji. Japonske armade so prodrle ob nji skozi do Vnanje Mongolije in daleč v notranjost severne Kitajske. To je tekma za dominiranje severne Azije. Rusija ima Sibirijo. V Mandžuriji (Nadaljevanje na 3. strani.)

SOCIALISTIČNI KANDIDATI V DRŽAVNE URADE V ILLINOISU

V soboto in v nedeljo 5. in 6. aprila se je vršila v Peoriji konvencija illinoiske socialistične stranke, na kateri je zastopalo 41 delegatov 31 socialističnih postojank v državi.

V državne urade so bili nominirani sledeči kandidati: John Fisher, premogar v Gillespie, za guvernerja; Arthur G. McDowell, tajnik socialistične stranke v Chicagu, za zveznega senatorja; Ina M. White, Chicago, in Nate Eg-

nor, Decatur, za kongresnika at large; Joseph Goldman, Chicago, za podguvernerja; Harry A. Crawford, Jacksonville, za državnega tajnika; Ben Williger, Elmhurst, za državnega blagajnika; Anton Udovich, La Salle, za državnega avditorja in M. J. Myer, Chicago, za državnega pravni-

ka. Prva naloga v kampanji je nabiranje podpisov na petici-

je, katerih je treba mnogo ti-

soč.

NAŠE KONFERENCE

Pred prihodnjim zborom JSZ se bosta vršili še dve konferenci, na katerima bodo zastopniki razpravljali in sklepali o lokalnih problemih, agitaciji, sporedu XI. rednega zbora itd. Ob enem bodo na njih izvoljeni delegati na zbor. Dne 29. marca je imela svoje redno zborovanje Konferenca JSZ za zapadno Pennsylvanijo. Udeležilo se je nad 30 zastopnikov. Naslednji dve konferenci sta sledeči:

Illinois-Wisconsin

Zborovanje konferenčne organizacije JSZ in Prosvetne matice z delokrogom v severnem Illinoisu in Wisconsinu bo v nedeljo 17. maja v S. S. T. Hall, MILWAUKEE, WIS.

Vzhodni Ohio in W. Va.

Konferenca zastopnikov klubov JSZ in društven Prosvetne matice za vzhodni Ohio in W. Virginijo bo na Spominski dan v soboto 30. maja v društveni dvorani, BRIDGEPORT, OHIO.

Udeleženci teh konferenc lahko veliko store, da bo XI. redni zbor JSZ dne 3., 4. in 5. julija t. l. čimbolj uspešen!

"ŽELEZNA REKA"

V tej številki na 3. strani je pričel izhajati A. Serafimovičev roman "Železna reka". Godi se v času civilne vojne v sovjetski Rusiji. Prevel ga je za naš list Angelo Cerkevnik. Čitateljem bo nedvomno ugajal. Priporočite ga v čitanje tudi prijateljem in jih povabite, da se naroče na Proletarca.

Polom utopističnega programa v provinci Alberti

Enako je s Townsendovim gibanjem. Milijone starih revežev gleda brezupno v prihodnost. Ako jim socialisti povedujemo, da potrebujejo za svojo ekonomsko sigurnost nov gospodarski sistem, se ne zanimajo. A obljubi jim po \$200 na mesec penzije, pa se oprimejo tega nemogočega obetanja na vso moč. Kajti vsota \$200 je vsakemu umljiva. Razumeti vzroke krize in bede, to pa zahteva že razmišljanja, ljudje pa silno neradi mislijo. To pojasni, čemu demagogi s svojimi obljubljanji sladke mane v obliki dolarjev uspevajo, dočim se mora gibanje, ki gradi novo uredbo, boriti ne samo s kapitalizmom, ampak prav tako z ljudsko nevednostjo.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Meta Berger po obisku v Rusiji

Ameriška socialistična stranka je posebno v povojni dobi faktično le zveza strank posameznih držav. Oregonka je po sprejetju sedanje načelne deklaracije odstopila. Za vzrok je navedla, da se noče izpostavljati oregonskemu protisocialističnemu zakonu. V New Yorku se je razklala na dvoje deloma zaradi sporne deklaracije in največ pa po zatrdilu stare garde zato, ker so militanti za zvezo s komunisti in za sprejem komunistične taktike, stara garda pa je za obrambo demokracije, za taktiko, ki se oslanja na demokratične metode, in proti flirtanju ali zvezi s komunistični ali s komunističnimi sektami, katere so odstopile od svoje stranke.

V nekaterih državah ameriške unije je socialistična stranka absolutno protikomunistična. V par drugih je za skupne akcije z njimi. V Clevelandu so lani imeli prvomajsko slavoje komunisti in socialisti skupaj. Letos ga bodo imeli oboji skupaj tudi v Chicagu. V Milwaukeeju, 90 milj od Chicaga, pa socialistična stranka "enotno fronto" odločno odklanja. Ko so komunisti v Wisconsinu indorsirali kandidate socialistične stranke in Farmer-Labor progresivne zveze, med njimi župana Hoana, je ta njihovo pomoč ne samo odklonil, ampak komunistično indorsiranje proglasil za potezo, ki ne more delavskemu gibanju storiti nič drugega kakor škodo. Komunistično indorsiranje sta obe organizaciji tudi uradno odklonili, kljub temu pa so milwaukeeški in drugi kapitalistični listi vpili, da je komunistična stranka potrošila v agitaciji za Hoana par sto dolarjev, z česar sledi, da je Hoan nič drugega kot zakrinkan komunist, ali vsaj sredstvo, ki napeljuje vodo na komunistični mlin.

Pri tem so se sklicavali poleg na indorsiranje komunistične stranke na Meta Berger, ki na shodih vzhleno hvali sovjetsko Rusijo. Hvaliti Rusijo brezpogojno pomeni seveda odobritev taktike režima in stranke, katere jo vlada.

Sodružica Berger je delovna v socialističnem pokretu že mnogo let. Svojem pokojnemu možu V. L. Bergerju je bila v veliko pomoč. On je bil v krogih socialistične stranke smatran za najkonzervativnejšega njenega voditelja. V medvojni dobi je bil podvzet proti njemu referendum za izključenje iz stranke. Večina je glasovala proti. Njegova žena mu je v bojih z ekstremisti in z drugimi kritiki stala vedno ob strani. Od kar pa je bila lani na obisku v Rusiji, se je vrnila vsa navdušena zanjo in začela propagirati enotno fronto s komunisti. Komunistične organizacije so jo vsled tega vabile na svoje shode, toda odbor soc. stranke v Milwaukeeju ji je sporočil, da če jim ugodí, bo postala nič drugega kot orodje v boju proti socialistični stranki. Obenem je sklenil, da dokler bo članica soc. stranke, ji ni dovoljeno nastopati na komunističnih shodih. Ta slučaj je predložila eksekutivi am. socialistične stranke. Ako bi ji ugodila, bi si ohranila v stranki Meta Berger, ne pa socialistično organizacijo v Wisconsinu, ki je brezpogojno protikomunistična. Rešila je zadevo na ta način, da je Meta Berger ponudil za predavateljico o sovjetski Uniji govorniški biro socialistične stranke, toda samo socialističnim organizacijam. V Milwaukeeju tudi tega predloga niso hoteli sprejeti in še manj pa, da bi dovolili debato, kakršno sta imela v treh mestih tajnik komunistične stranke Earl Browder in Norman Thomas.

Meta Berger je bila v zadnji kampanji za županske in aldemanske volitve v Milwaukeeju, ki je končala prošli ponedeljek, navedena v seznamu govornikov in govornic socialistične stranke in F.-L.-P. zveze. V okrajnem odboru pa so jo obdržali, da namesto agitacijskega dela za socialistične kandidate govori rajše o Rusiji in hvali komuniste. Dne 1. aprila so jo črtali iz govorniške liste. Otto Hauser, tajnik kampanjskega odbora, je dejal, da so njeni nastopi na shodih protivni uradnemu stališču in taktiki socialistične stranke v Milwaukeeju, zato odboru ni preostalo drugega, kakor to dejstvo javno konstatirati.

Župan Hoan je to potrdil v svoji izjavi, v kateri pravi med drugim, da spoštuje delo, ki ga je Meta Berger izvršila v prošlosti, ampak njeno sedanje zadržanje je protivno strankini taktiki v Wisconsinu, zato stranka kot taka za njene govore ne more in noče biti odgovorna. O njenem obisku v deželi sovjetoj pravi Hoan: "Mrs. Berger je bila nekaj časa v Rusiji, kjer so ji nedvomno pokazali samo dobro stran stvari. Vrnila se je v to deželo s hvalo vsega kar je videla, toda ker se ni proglasila za komunistinjo in ker določaj ni kršila pravil, zato stranka proti nji ni ničesar podvela in še uradno ni brigala za njene izjave in govore. Zdaj pa, ko je pričela propagirati še takozvano enotno fronto s komunisti, je dala povod za nove napade na našo stranko in jo izpostavila v trditve, da soglašajo z njenimi idejami. Iz spoštovanja do njenega pokojnega moža ni stranka podvela proti nji nikake akcije. Ampak ker v svojih hvalospevih čudešev v Rusiji le ni odnehala, jo je odbor moral črtati iz liste kampanjskih govornikov in mene veseli, da je to storil."

Drug val nezadovoljstva si je nakopala na seji šolskega odbora. V razpravi o predlogu, da naj se pošlje dva člana v Nemčijo prisostvovati olimpijadi, je bila absolutno proti, povedala je o nacijah, par pikirih in rekla, da če se hočejo Američani učiti kulture, naj gredo rajše v Rusijo. To prilično so pograbili Nemci in v nekaj urah razširili po Milwaukeeju propagando, da je Meta Berger s svojimi opombami o Nemčiji in Nemcih razžalila ves nemški narod. V Milwaukeeju so Nemci in potomci nemških priseljencev prevladujoč narodnostni element. Hitlerjev fanatični nacionalizem ima med milwaukeeškimi Nemci velike simpatije, kar je psihološko razumljivo. Med vojno so bili ameriški Nemci zasramovani zato ker so Nemci, pa jih ve-

KMETIJE SO MORDA REŠITEV, AMPAK SE NE POBIRAJO NA CESTI

Kakor mnogi drugi, tako je čital tudi Josip Burm, star 38 let, stanujoč na severni strani Chicaga, v osrčju srbske naselbine, da kani zvezna vlada naseliti brezposelne, ki so vajeni dela na polju, na male domačije. Obroki za odplačevanje so baje prav enostavni. Lepa hišica, dovolj zemlje za pridelovanje sočivja, v okolici pa prilike za zaslužek, magari samo dva ali tri mesece v letu. Josip Burm se je naveličal puščobe na Clybourn Ave. in se napolnil peš na kraj med Wisconsinom in Illinoisom, kjer je vlada ustanovila kolonije malih domačij, za družine brezposelnih. Po hoji več milj se je Burmova družina utrudila in obstala. Policaji v okolici občini so poizvedovali kaj in kako. "To je neumen način iskarnja farm, kajti kmetije se valic krizi v Ameriki ne pobirajo na cesti," so pojasnili Burmu. Njegovo družino, ki jo vidite na tej sliki, so prenočili na policijski postaji, zložili zanj nekaj denarja in jo poslali nazaj v Chicago.

seli, da diktator Hitler kaže bivšim zaveznikom jezik in trga njihove pogodbe.

Meta Berger je videla, da se njene argumente s seje šolskega odbora uporablja zgolj v kampanji proti ponovni izvolitvi Hoana in drugih socialističnih kandidatov, komunisti pa so ji pošiljali čestitke. V dnevniku Milwaukee Leader z dne 2. aprila je odgovorila na obe ti sporni zadevi. Glede razlike v mišljenju med njo in člani strankinega odbora v Milwaukeeju je rekla, da je to stvar, ki jo bo lahko rešili v stranki. Apelirala je na volilce, da naj glasujejo za Hoana in celotno našo listo. (Volitve so se vršile prošli torek in podrobno poročilo o njih bo v prihodnji številki. O volitvah za župana je poročilo v tej številki na 1. strani.)

V odgovor na propagando, da je razžalila nemški narod, pa je rekla med drugim: "Moje spoštovanje in simpatije do nemškega ljudstva so dobro znane in se niso od l. 1914, ko sva se z Victor L. Bergerjem borila za pravice in interese nemškega ljudstva, nič spremenile."

Služaj Mete Berger pokazuje dvoje: prvič, česa vsega so zmogni reakcionarji vseh vrst v boju za iztrebljenje socialističnega vpliva iz administracije milwaukeeškega mesta, in drugič, konfuznost v smernicah socialistične stranke, ki je zavladala v nji po detroitski konvenciji. Ako se hoče zdravo razvijati, ne more biti eno v Illinoisu in čisto nekaj drugega v Wisconsinu, v New Yorku ali v Pennsylvaniji. Odvisno je od prihodnje konvencije v Clevelandu, kaj in kako. Detroitska konvencija je nam nauk, kako se ne sme delati, če hočemo graditi enotno, močno delavsko politično gibanje na socialističnih načelih.

FRANK ŠAVS

Bili smo zbrani na seji odbora JSZ dne 3. aprila zvečer, ko je prišla telefonična vest, da je Frank Šavs zadela kap. Uposlen je bil v Armourjevih klavnicah kot čuvaj (watchman). Ženi je zjutraj pototil, da se ne počuti dobro. Ko je zvečer prišla s šihla, je dobila mrtvega v sobi.

Frank Šavs je bil med slovenskimi radikali v Ameriki tip svoje vrste. Bil je močan in drzen. V mladosti je veliko potoval. Vsako priliko je porabil za shod, kajti govoril je rad in argumentiranje mu je bilo v zabavo.

JSZ ga je pošiljala na govorniške in agitacijske ture, dostikrat pa si je to nalogo vzel sam, kajti to mu je bilo življenje.

Pokojni Zavetnik ga je zelo čislal, radi pomoči, ki jo je imel v Šavsu na konvencijah, na sejah, zborih JSZ in shodih. V jeseni l. 1918 je Šavsovi hčerki Darvini avto odtrgal roko. Igrala se je pred hišo, ko se je dogodila nesreča. To ga je tako potrla, da se ni več zanimal za svojo službo pri Proletarcu in treba je bilo dobiti novega upravnika. Pozneje je vprašal za razpisano službo pri Prosveti. Ker je ni dobil, je to zameril vsem svojim divnim sodrugom, ki so imeli glas v glavnem odboru. Češ, lahko bi se bili zavzeli zanj, namesto za koga drugega. V tem užaljenju se je pričel nekaj časa

družiti z nasprotniki gibanja, v katerem je prej toliko let deloval, in pomagal je pri ustanavljanju časopisa "Svoboda", pri katerem je postal tudi urednik. Proletarca ni pustil nikoli. Morda je on edini naročnik, ki ima skoro vse letnike Proletarca. Vsako leto je prišel v urad in obnovil naročnino, takoj ko mu je potekla, naročal Am. druž. koledar, knjige Cankarjeve družbe in razne druge knjige iz Proletarčeve knjižarne. Nedavno je sporočil, da nam bo dal nekaj letnikov Proletarca, ker ima po dva za vsako leto, v zameno pa bo vzel knjige. V njegovi knjižnici je lepo število slovenskih in angleških knjig. Bil je zelo ponesen nanjo.

FRANK ŠAVS

Službo urednika pri Proletarcu je Frank Šavs prvič prevzel 15. marca l. 1913. Kmalu potem je šel na agitacijo za list, urejevali pa so ga sodelavci. L. 1914 je šel v Calumet na agitacijo za unijo W. F. of M. Po izgubljeni stavki je napravil kratko agitacijsko turo po zapadu, oktobra 1914 pa je prevzel službo upravnika pri Proletarcu.

Frank Šavs se je odlikoval posebno po svojem spominu. Datumov, imena oseb, doživljanj, snidenj z nasprotniki in argumentiranja z njimi ni nikoli pozabil. Ko je prečital kak članek, ki mu je bil posebno všeč, ga je nato skoro vsega lahko ponovil na izust. Osebo je bil znan s skoro vsemi pionirji, ki so delali med našim ljudstvom, in to ne samo s socialističnimi ampak tudi z drugimi.

Pokojni Frank Šavs je bil rojen 27. marca 1881 v Kokri, občini Predvor, pri Kranju na Gorenjskem. V Ameriko je prišel l. 1904.

V SNPJ je pristopil februarja 1906 k društvu Delavec št. 8 v So. Chicagu. Zdaj je bil že precej let član društva Francisco Ferrer. Leta 1912 je na referendumu kandidiral za upravnika Prosve. Bil sem tedaj na seji društva št. 20 na Elyju, kateremu je pisal, da naj njegove kandidature člani ne vzamejo resno in priporočil v izvolitev Filipa Gođino.

V imenu JSZ sta se udeležila pogreba in govorila ob krsti Fr. Zaitz in Filip Gođina.

V imenu društva Francisco Ferrer pa je govoril v kapeli v krematoriju Paul Berger.

Pogreb se je vršil na Oakwood pokopališču, kjer je bilo truplo upepeljeno. Pokojnik zapušta ženo in hčerko ter brata v Californiji.

Dasi je imel pokojni Frank Šavs v času, ko je bil najbolj aktiven in agresiven v bojih, veliko načelnih sovražnikov in tudi osebnih nasprotnikov, je bil kljub temu človek, ki se je ljudem naturno prikupil in imel veliko prijateljev. Bil je humorist in ljubil je veselo družbo. Takega Šavs — pionirja in bojevnika za delavske pravice — se bomo spominjali in kot tak ima v zgodovini delavskega gibanja med ameriški Jugoslovani časten list.

F. Z.

Tekma v paroplovbi

Novi angleški brzoparnik "Queen Mary" bo upravljalo nad tisoč moštva. V oglašanju tega velikanja pravijo, da bo prekosil hitrice vseh dosedanjih brzoparnikov. To je tudi največja ladja, kar je bilo do sedaj še zgrajenih.

Z agitacije po Pa.

(Op. u.—Ta dopis je bil poslan za objavo v prejšnji številki, toda zaradi drugih nujnih poročil vsled njegove obsežnosti zanj ni bilo prostora.)

Hermine, Pa. — Zaradi povodni sem nekaj dni za agitacijo zamudil. Ker je prihajalo že proti koncu tedna, sem sklenil napotiti se proti vzhodu čez Greensburg. V Pleasant Unity sem se ustavil pri rojaku Resniku, ki je naročnik Proletarca. Kupil je skupino knjig Cankarjeve družbe. Tu živi le malo rojakov. Resnik in rojak brivec sta mi jih opisala in napravil sem nadaljne obiske. Enega naročnika sem dobil New Leadru, prodal nekaj brošur in opravil kolikor mogoče v tem času ustmene agitacije.

V tej krajini v črti od Hakle so lepi novi domovi — vsaki na enem akru, ki jih je zgradila zvezna vlada za brezposelne. To so nekeke vrste homesteadi. Pravili so mi, da so stanovalci v teh domovih plačali nanje doslej 360 ur dela. Koliko je to v denarju, mi ni znano. Govore, da bo vlada zgradila tukaj tudi delavnico. Stanovalci v novih hišah bodo tako imeli tudi nekaj zagotovljenega zaslužka na leto. Sočivje in nekaj drugih živil pa si bodo prideli. Tako mora posegati po socialističnih reformah tudi kapitalistična vlada, ako noče, da ljudstvo od glada pogine.

Ko sem dospel v Latrobe, sem se utaboril pri Fradlovih. To je družina, ki je je človek lahko vesel. Ob tej priliki sem šel s sodrugom Fradlom na sejo njegove unije (Molders International Union), kjer se mi je posrečilo prodati nekaj brošur "The Forgotten Man's Hand Book", ki jo je priredil kongresnik Amle, predsednik Farmer-Labor Progressive Association. Nekaj jih je kupil unijški lokal za svoje članke. Prodaj sem nekaj izvodov New Leadra in raznih drugih brošur. Ko sem sledil njihovi seji, sem videl, kako oprezno zna nastopati s. Fradel, da uveljavlja v uniji načela zavednih delavcev. Zvečer smo pri Fradlovih kramljali o naših organizacijah in o raznih aktivnostih. Bilo je že poznó, ko smo šli k počitku. Zjutraj sem vstal potihoma, da ne zbudim drugih, in se napotil na bus, da me odpelje v Homer City. Na postaji za avtobuse čakam in čakam. Bilo je že 9, ko pride bus. a ni bil pravi. "Zate ga ne bo do 11," mi je rekel sofer. Kaj naj počnem? Vrnil sem se k Fradlovim. Pokarali so me, ker nisem počakal zajtrka. Zamujeno se lahko popravi, sem odvrnil.

Čas sem nato potrošil s čitanjem burke "Vedež", ki jo bo vprizorilo društvo št. 725 iz Latrobe na slavnosti federacije SNPJ dne 30. maja v West Newtonu. To bo torej šaljiva točka, resna stvar pa bo govor. Povabljen je v ta namen Frank Zaitz, predsednik gl. nadzornega odseka SNPJ. Nadejam se, da bo govoril tudi o vprašanju svobodomiselnosti šole.

Ob 11. grem spet k avtobusni postaji, kjer so mi sporočili, da bo treba še čakati. K Fradlovim se nisem več vrnil. John se je itak odpeljal s svojo karo v lokal unije, da se informira o stavkovni situaciji v McKeesportu. Ondotni delavci so zastavljali že pred nekaj meseci. Prizadeti so tudi Slovenci iz West Newtona, ki delajo v ondotni tovarni radiatorjev.

Bus sem končno vendarle dobil. Ampak čakati sem moral spet tri ure za zvezo v Blairsvillu. V Homer City sem vsled teh zamud dospel dokaj pozno, kar mi je pokvarilo načrte. Oglašil sem se pri rojaku Jerebu, ki je bolan že več let. Poškodovano ga je v rovu. Obiskal sem nato še nekaj rojakov. Simončič je obnovil naročnino. Stopar je kupil skupino knjig Cankarjeve družbe, pri drugih pa sem prodal šest izvodov Koledarja in nekaj angleške literature. Uspeh je bil torej zadovoljiv. Čeprav sem imel smolo z vožnjo.

Moja naslednja pot je bila v McIntyre. Pojasnili so mi, da bom dobil zvezo v naselbini Indiana. Čakati sem moral spet tri ure. Čas sem porabil z ogledovanjem mesta. Tu je State Teachers College, v katerem se uči moja svakinja Matilda Kaus. Ker je bila slučajno prosta, mi je razkazala nekaj prostorov.

Bus sem srečno pričakal in se odpeljal z njim v McIntyre, kjer sem se ustavil pri Turkovich. Mladi si je naročil New Leader, po večerji pa me je vodil k županu Slovencev, orjaškemu rojaku Modicu. On je "bečlar". Dobila sva ga pred trgovino in nato skupaj odšli k družini Božić, ki so tudi dobri ljudje. Župan je zapovedal, da ne gremo ta večer nikamor več, pač pa počakamo, da pride s šihla rojak Jaksetič, tajnik društva SNPJ. Drugi dan pa me bo spremljal do rojakov, ker ima tajnik celo več vpliva kakor župan. Čeprav ima tudi on močan "pull". Prispeval je 75c Proletarcu in 50c v sklad za delavske radio programe v Pittsburghu, ki bodo oddajani za letošnjo volilno kampanjo. Medtem je prišel z dela Jasketič in smo kramljali do 1. Naslednji dan sva prodala nekaj knjig. Gliha je obnovil naročnino. Gombach pa se je naročil na novo. On je zelo interesanten človek, predsednik društva SNPJ. Včasih je delal v Calumetu. Eden jako agilihi ljudi je s. Jasketič, ki vedno skrbi, da naročniki Proletarca in Prosve ne zastanejo, kadar jim naročnina poteče. Na poti v Homer City sem imel srečo, da sem se peljal tja iz McIntyre z rojakom Penkom. Prihranil mi je 65 ur časa.

Na poti proti domu sem gledal v Blairsvillu ostanke mostu, ki ga je odnesla reka. V Homer Cityju je bil precej prizadet rojak Škof. Voda je drla preko njegove farne šest čevljev globoko. Uničila mu je pet akrov pšenične setve in sprala dobro zemljo s površja njiv. Dasi je bila tudi hiša v nevarnosti, si je prihranil vsaj to nesrečo in živino je rešil.

Dopis mi je postal nekam obsežen, torej končam.

Anton Zornik.

Debata 10. aprila v dvorani SNPJ

CHICAGO. — Social Study Club (angleško poslujoči odsek kluba št. 1 JSZ) je aranžiral debato o fašizmu, ki se bo vršila v petek 10. aprila ob 8. zvečer v dvorani SNPJ. Zgovornik fašizma do br. Renzo Sereno. Protivno pa bo govoril Maynard C. Krueger.

Vstopnina je prosta. Povabite na to zanimivo debato tudi druge. — P. O.

Velika dramska predstava v Barbertonu

Barberton, O. — Dramsko društvo Slovenija se pripravlja na vprizoritev velike igre "Reček Andrejček". Vprizorjena bo v nedeljo 12. aprila ob 8. pop. v dvorani društva Domočina na 14. cesti. Vabljeni ste vsi ljubitelji igrar in petja, da se udeležite te prireditve in s tem daste priznanje ljudem, ki se trudijo, da nas razvedre s tem programom. — M. S.

S A V A

KONCERT v nedeljo 12. aprila v dvorani SNPJ CHICAGO

Delavske pesmi
Klasične pesmi
Narodne pesmi

Operetni prikaz

"Semenj pri gostilni"

Vstopnice 40 centov

Po sporedu ples in prosta zabava v obeh dvoranah

A. SERAFIMOVIC

ŽELEZNA REKA

ROMAN IZ CIVILNE VOJNE V SOVJETSKI RUSIJI

Prevel iz ruščine za "Proletarca" ANGELO CERKVENIK

I.

Vrtovi, ceste, koče in ograje razsežne kozarke vasi so zavite v nepregledne, dušee vroče oblake prahu; samo vrhovi topolovih piramid strle kvišku.

Vse povsod se razlega tisočerostrano kričanje, hrušč, pasji lajež, konjsko hrzanje, rožljanje železa, otroški jok, strašno preklinjanje, žensko vpitje, hripavo gostilniško petje, spremljano od pijanih zvokov harmonike. Kakor da je ogromnemu čebeljnemu panju poginila kraljica ter zdaj ves osupel brečičem ter tja, razdraženo in bolno mrmrajoč.

Ta brezmejni vročični vrtinec je zajel celo stepto tja gori do vetrenjač na hribu; tudi tam se čez vso pokrajino razliva tisočerozvono nepretrgano valovanje.

Toda s peno se, bobnečo gorsko reko, ki se za vso vihravo podi, se ne morejo kosati niti oblaki prahu. Daleč za reko zapirajo gorski grebeni polovico nebeškega svoda.

Zarjavelo rdeči stepni roparji — krakulji — se začudeni pozibavajo v iskrečem se, vročem zraku; prisluskujejo obračajo svoje zapognjene kljune na vse strani ter se ne morejo prav znajti. Kaj takšnega niso se tu doživeli.

Ali je mogoče sejem? Zakaj pa ni potem nikjer videti nikakšnega šafora, trgovcev in nakupljenega blaga?

Mogoče pa gre za taborišče izseljencev? Kakšen pomen bi potem imeli topovi, municijski vozovi, mnogovrstna vozila in puške?

Verjetno se je tu zbrala nekakšna armada. A čemu se potem vsepovsod sliši otroški jok? Čemu se potem na puškah sušijo plenice, zakaj visijo na topovskih cevih pletene zibke, odkod je prišlo toliko mater, ki doji svoje otroke? Kaj naj pomenijo krave, ki prežvekujejo ob topničarskih konjih seno? Kaj pa mnogostevilne žene in dekleta, ki obešajo svoje kuhinjske kotle, napolnjene s kašo in slanino, nad kadeče se ognje, ki jih kurijo z osušenim kravkjem?

Vse je zbegano, prašno in neurejeno, vse povsod se razlega kričanje, sunder, nad vso množico gospoduje neverjetna zmešnjava.

V vasi so samo kozarke žene, stare ženske in otroci. Ženske kukajo skozi majhna okna svojih kočic v Sodomo in Gomoro, ki se razliva čez ceste in steze, zavite v oblake prahu:

"Obesite se vsi skupaj!"

II.

Iz kravjega mukanja, zadirčnega kokošjeja kokodajsanja in petelinjega kikirikanja ter človeškega vpitja se zaslišijo prej prepeleli, hripavi, zdaj močno doneči stepni glasovi:

"Sodrug! vsi na miting!"

"Na shod!"

"Mladina, naprej!"

"Splošen shod!"

"Tja, k' vetrenjačam!"

Hkratu s soncem, ki se je počasi potapljalo, je padal na zemljo tudi prah ter so se topolove piramide razgalile v vsej svoji orjaški velikosti.

Kolikor more oko daleč seči, tako daleč se širijo vrtovi, bele koče. Po vseh cestah in stezah, v vseh vrtovih in za vrtovi vse tja do vetrenjač na griču, ki stegujejo svoje dolge lovke na vse strani, kar mrgoliijo vozovi, vsakovrstna vozila, konji in krave.

Okrog vetrenjač se razliva človeško morje ob nenemoma naraščajočem trušču; to morje se venomer širi ter je pokrito z brezštevilnimi lisami bronastih obrazov. Sivobratati starci, žene z medlimi obrazi, dekleta z veselim očmi, drobna deca, ki se pleče okrog odraslih sem ter tja, težko sopeči psi, ki jim iz široko odprtih gobcev mole jeziki — vse to se v množičah vojaštva, ki preplavljajo vse ostalo, kratko in malo izgublja. Vojski so pokriti s kocačnimi vojaškimi kučmami, s prepereli vojaškimi čepicami, z gorskimi klobučinastimi klobuki, ki jim visijo okrajci navzdol. Tu vidiš razcapano poljsko-sivo obleko, obledelo katunasto srajco, čerkeski plašč. Mnogi so nagi do pasu; čez mišičaste, brnate prsi so jim navzkriž poviti nabojni trakovi za strojnice. Neurejeno, kakor se pač komu zdi boljše, se dvigajo nad njihovimi glavami na vse strani temni, jekleni bajoneti. Od starosti počrnele vetrenjače se čudijo. Kaj takšnega niso v svojem življenju še nikdar videli.

Pred vetrenjačami na hribu so se zbrali bataljonski in stotnijski poveljniki, štabni šefi. Kdo pa so pravzaprav ti bataljonski in stotnijski poveljniki, kdo ti štabni šefi? Vojski so stare carske armade, ki so v veliki vojni dosegli častniške čine, brivci so in bednarji, mizarji, mornarji, ribiči iz kozarških vasi in mest. Vsakdo poveljuje kakšni majhni rdeči skupini, ki jo je organiziral v svoji ulici, v svoji vasi ali v svoji naselbini. Med njim so tudi častniki bivše carske armade, ki so stopili v vrste revolucionarjev.

Polkovni poveljnik Vorobjov, dolg kakor kakšno drevo, z navzdol visečimi ogromnimi mustači, je stopil na neki tram vetrenjače, ki je pod težo njegovega telesa zaškripal. Njegov glas se je zagrizel v množico:

"Sodrug!"

Kako ves droban in majcen je ta glas v tem morju tisočev in tisočev železnih obrazov, ki so uprli svoje oči vanj! Okrog njega se gnete ves ostali poveljniški zbor.

"Sodrug!"

"Hudič naj te vzame!"

"Glej, da se pobereš!"

"Sto zlodjev!"

"Jezik za zobe!"

"Seveda, tudi eden izmed tistih starih poveljnikov, pasji sin!"

"Ali nisi nemara nosil zlatih epulet?"

"Možakar si jih je že davno odstrigel!"

"Odstrigel? 'Saj jih je moral odstriti!"

"Pobijte ga v imenu hudičeve Trojice!"

Nepregledna množica se je vsa vzvalovila. Na tisoče rok je mahal. Nič več se ni moglo razločevati, kaj je ta ali drugi kričal.

Pri mlinu stoji neki možakar, čokat, jedren, kakor da je zlit iz svinca, s krčevito stisnjeno stirioglatno doljno čeljustjo. Pod košatimi obrvmi se blešči — nalik bodečima čevljarškima šiloma — dvoje majcenih, sivih oči, ki jim prav nič ne more uiti.

Polkovni poveljnik strašansko vpije: "Pustite me vendar govoriti! Sodrug! svoj položaj moramo vendar spoznati!"

"Sto zlodjev naj te pobere!"

Njegov glas se je potopil v trušču in zmerjanju.

Iz meteža zmešanih krikov in glasov se je nad morje rok dvignila dolga, od sončne pripeke, dela in skrbni omršavala ženska roka. Zenska je z umirajočim glasom zavreščala: "Ne maramo te poslušati! Nehaj že, mrhar zanikarni! Jezus, Marija! Imela sem kravo in dvoje volov, kočo in samovar! Kje je zdaj vse to?"

Zopet je med množico nekaj divje vzplapolalo. Vsakdo je kričal, nikdo ni poslušal. "Zdaj bi lahko žrl kruh, če bi bil spravljen žetev!"

"Nagovorili so nas, da se moramo dvigniti proti Rostovu..."

"Zakaj nam niste razdelili jopičev, obojkov in škornjev?"

S trma se je zaslišal osamel glas:

"Zakaj ste se pa vsi dvignili, če..."

Tedaj pa je zahrumela množica:

"Vi ste krivi! Prekleti psi, pregovorili ste nas, obljubili ste nam zlate gradove v oblakih. Vsi smo bili doma, vsi smo imeli svoje kmetije, zdaj pa se potepamo po stepi kakor izgubljene duše."

"Seveda, nalagali ste nas!" so se oglasili mnogi vojski. Temni bajoneti so se premikali sem ter tja.

"No, kam zdaj?"

"V Jekaterinodar!"

"Saj tam so beli!"

"Nikamor se ne moremo ganiti!"

Možakar z železno čeljustjo je še vedno nepremično stal pri mlinu ter ostro opazoval množico s svojimi sivimi očesoma, ki sta bili bodeči kakor čevljarški šili.

Zdajci pa se je čez morje množice razlilo bobneče in neprekleno:

"Izdali so nas!"

Te besede so predrle v sleherni kotiček; kdor jih ni med vsemi temi vozovi in vozili, zibkami, konji in kravami, stražnimi ognji in municijskimi vozovi slišal, jih je moral nedvomno uganiti. Množico je zgrabil krč; zastal je di. Neprickavano je visoko srčfotali histerični ženski glas. In vendar ni zakričala ženska, pač pa neki majhen vojak s ptičjim kljunom, nag do pasu, obut v ogromne, mnogo prevelike škornje.

"Tako delate z nami kakor s erknjeno živino!"

Nekdo, ki je kar za vso glavo višji nego ostala množica, si molče krič pot k vetrenjačam, s silo se rine naprej, odvijajoč množico s komolci. Neverjetno lep obraz. Črne brke ima, ki so komaj začeli poganjati. Na glavi ima mornariško čepico. Trakovi s čepice mu frfotajo nad tilnikom, ki je ves ožgan od sonca. Fante se vztrajno rine naprej, oči ima nenemoma uprte na skupino poveljnikov. Njegove pesti se oklepajo zlovesne svetilke, joče se puške:

"Vraga... konec... zdaj!"

Možakar z železno čeljustjo se je še bolj skrčil. Ogorčeno je pogledal čez morje množice prav tja do konca: temna, vreščeca žrela, temnordeči obrazi in pod obrvmi iskriče se, zlobne, kričeče oči.

Fante z mornarsko čepico in frfotajočima trakovima ni bil več daleč. Še vedno se je trmasto oklepaj puške, še vedno je uporno zrl naravnost, kakor da se je bal, da bi se mu utegnili izgubiti cilj z vida. Še vedno je ril skozi množico, ki se je hrumno in kričeče zibala tem ter tja.

(Dalje prihodnjič.)

MLADI LJUDJE ŽRTVOVANI ZLOČINSTVU

V prejšnji številki Proletarca na 2. strani v prvima dvema kolonama je bil članek o vzhodnih, ki privlačujejo mladino v zločinstva. Omenjeni so bili v njemu itirje fantje, ki so oropali in umorili zdravnika, katerega so zvalili ponoči na samoto, dalje 85-letnega krojača Payerja v njegovi delavnici in izvršili kopo drugih tatvin ter roparskih napadov. Nihče izmed njih ni tolovaj "po naturi". Sociologi, ki so se poglabili v stvar, pravijo, da so propadli največ brezposelnosti in radi nižinskega življenja, ki jih je objemalo v družinah, v katerih so vzrasli.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral JOHN RAK

Gowanda, N. Y. — John Matkovski je poslal 4 naročnine in oglas v M. G. Piše, da bo podvel agitacijo za obnovitev naročnin med vsemi, ki so jim potekle.

Sharon, Pa. — Anton Zidanšek se je oglašil. Poslal je 2 naročnine.

Springfield, Ill. — "Tu je še ena naročnina," pravi Joseph Oyca v svojem zadnjem pismu. Zagotavlja, da bo klub storil vse v svoji moči za čimvečje razširjenje Majskega Glasa.

Alberta, Kanada. — Mat. J. Zalec piše, da so mu letošnje knjige Cankarjeve družbe, katere je naročil iz naše knjigarne, zelo pogodu. Vprašuje, kakšne knjige Louis Adamiča imamo v zalogi. Naj tu pojasnimo i drugim, da lahko ustrezno z vsemi njegovimi knjigami.

Red Lodge, Mont. — K. Erzenožnik je poskrbel, da bo njihov kraj v Majskem Glasu dobro zastopan z oglasi. Poslal jih je šest. — S. Wm. Godina je pisal, da ima klub težkoče s sejami radi raztresenosti članov, ki so v raznih sosednjih naselbinah. Ker pa so sodrug delovni, kar so pokazali takoj po ustanovitvi kluba prošlo leto, je gotovo, da bo svoje agitacijske naloge tudi v tem letu vztrajno izvršil. Upamo, da delegata za naš prihodnji zbor gotov izvoli. Ako mogoče organizirati za poset našega zbora iz Montane večjo skupino, bodo skupno odnesli v svoje naselbine o našem gibanju toliko boljše vtise.

McKees Rocks, Pa. — Jacob Ambrozich, tajnik Konferenice JSZ v zapadni Pennsylvaniji, piše, da se je zadnjega zborovanja 29. marca v naselbini Presto udeležilo 35 zastopnikov klubov in društev. Za delegata na XL. redni zbor JSZ je bil izvoljen Michael Jerala. — Ambrozich je poslal tudi 5 oglasov v našo majsko revijo.

Lloydell, Pa. — Mary Zalar je poslala vsoto za 12 koledarjev. V pismu pravi med dru-

gim: "Četudi je naše naročilo bilo pozno, smo razprodali vse izvede, kajti ljudje so vpraševali za koledar. pa smo jim morali ustreči." — Njen sodrug Tony in več drugih so bili ob delo, ker je rov v zadnjih velikih poplavih zalila voda.

Roundup, Mont. — Max Polšak, ki je nedavno prevzel agitacijsko delo za Proletarca, se je dolgo resno lotil in poslal 10 naročnin. Provizijo je prispeval v tiskovni sklad Proletarca.

Cleveland, O. — Ivan Jontez je poslal svoj spis v Majski Glas in tri oglašje, katere je dobil. — Pevski zbor Delavec priredi koncert v nedeljo 26. aprila v Newburghu.

Chicago. — Chas. Pogorelec je tem dni zaposlen z nabiranjem oglasov v našo majsko revijo. — "Sava" obljublja predvajati prihodnjo nedeljo izbojen koncertni spored. — V petek 10. aprila bo pod pokroviteljstvom Social Study kluba debata v dvorani SNPJ o fašizmu. — Sodrug, ki so se zavzeli za agitacijo v prid Proletarca, uporabljajo čas v ta namen ob koncu tedna.

Hermine, Pa. — Anton Zornik je poslal 9 naročnin in vsoto za 6 koledarjev. — Nedavno je bil na agitaciji v Greensburgu.

La Salle, Ill. — Frank Karun, tajnik kluba št. 4 JSZ piše, da je bila udeležba na sejah v zadnji ostri zimi zelo slaba. Dobil je par oglasov v majsko revijo in piše, da jih bo skušal še nekaj nabrati.

Chicago. — John Rak je prošlo nedeljo nadaljeval z obiski na agitaciji za Proletarca in z njim sta bila Justin Zajc ter Louis Zeleznik. Dobili so dvanajst polletnih naročnin, med njimi precej novih. — Frank Bizjak in Joseph Oblak radi slabega vremena prošlo soboto nista mogla opraviti dosti potov, vendar pa sta dobila eno naročnino in par oglasov v majsko revijo.

Majski Glas. — Urednik je poslal pisma sodrugom z že-

HITLERJEV APETIT STREMI ZDAJ V USSR IN V BALTIŠKE DEŽELE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

riji je njen vpliv izrinila Japonska, ki je dobila v svojo posest tudi rusko-kitajsko vzhodno železnico, bližnjico iz evropske Rusije in Sibirije preko Mandžurije do morja, za slepo ceno. Vzrok je, ker USSR ni hotela riskirati vojne zaradi železnice v tuji deželi. Ampak intrige in obmejne praske s prodajo železnice niso prenehale. V Tokiju trdijo, da ima Rusija v Sibiriji že 400.000 mož in nad tisoč oklopnih tankov ter vojaških letal. V Moskvi odgovarjajo, da spreminja Japonska Mandžurijo v ogromno vojašnico.

Vlada v Tokiju je po zahtevih poročevalcev vnanjih listov zdaj še proti vojni z Rusijo, toda japonski militaristi jo hočejo čim prej in ministri jih baje le s težavo krote. Moskva vojne na vzhodu ne išče, kajti čimdalje bo v stanju ohraniti mir, toliko boljše bo organizirana ekonomsko in za obrambo. To je tudi vzrok nestrpnosti japonskih militaristov. "Čim dalj bomo odlašali, toliko dražja bo naša zmaga," je njihov argument. V zmago so kajpada prepričani.

Sovjetska vlada si skuša dobiti čimveč zaslonbe tudi izven svojih mej. Zveza s Francijo je dalekosežnega pomena. V tem paktu med njo in sovjeti sta tudi Čehoslovaška in Rumunija. Poljska simpatizira pod svojo sedanjo vlado s Hitlerjem, dasi mu ne zaupa. Baltiške dežele so žoga diplomatov veseli, in v slučaju Hitlerjevega vpada proti sovjetom bodo prve invadirane ter spremenjene v bojišče.

Slabo za svetovni mir je, ker je v Nemčiji delavsko gibanje zatrto, na Japonskem pa je še brez odločujočega vpliva. Hitler je absoluten in lahko zaplete Evropo v vojno, ali odredi vojno proti Rusiji popolnoma na svojo pest, ker ni nikomur odgovoren. Bratomorni boj delavskih strank v Nemčiji se danes bitko maščuje ne samo nad nemškimi ljudstvom ampak nad vsem svetom. Hujše pa šele pride, kajti Hitler ne gradi morilnega aparata zato, da bi klanje preprečil, pač pa raditega, da prične s krvavo igro kadar se mu bo zazdelo, da je zanjo ugoden moment.

ljo, da naj svoje spise pošljejo čimprej, ako mogoče, da bomo M. G. izdali ob času. — Klubi in društva pa lahko sodelujejo v tem, da pošljejo naročila takoj ko se odločijo zanje. Tiskarni moramo namreč sporočiti, koliko papirja naj naroči in koliko izvodov naj tiska. Tisk bo izvršila tiskarna SNPJ, kakor prejšnjih nekaj let.

Zbor JSZ. Michael Jerala iz Moon Runa, Pa., je prvi, ki je bil izvoljen za delegata na prihodnji zbor JSZ. Vsi klubi JSZ ter konference jih naj izvolijo, istotako konference ter organizacije Prosvetne matice. Zbor pred dvema letoma je imel nad 70 članov in članic. Klubi in posamezni sodrugji ter sodružice se lahko potrudijo toliko, da bo imel naš letošnji zbor še večjo udeležbo. Potrebno bi to bilo zaradi današnjih razmer, politične situacije in bodočnosti našega pokreta.

Mehikanci gredo lahko spet v nebesa

V Mehiki so oblasti dovolile otvoritev 3.000 cerkva bogoslužju. Nauk pa se mora v bodoče po nalogu vlade res vršiti v duhu krščanske filozofije, ne pa v smislu stare, propadle bogataške hierarhije, ki je skozi stoletja izžemala mehiško indijansko in napolindijansko prebivalstvo v svoj lastni blagor.

Nad 400.000 Američanov v inozemstvu

V inozemstvu živi nad 400.000 ameriških državljanov, kakor poroča državni departament zvezne vlade. Lani je bilo izdanih za odpotovanje v tuje dežele 118.000 potnih listov.

Ako hočete imeti na svetovno situacijo pravičen upogled, čitajte Proletarca.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill. Tel. Crawford 1384

Pristna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NAŠA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

Prihodnjo nedeljo bo "Savin" koncert

Chicago. — Neštetim je bilo že žal, ko so jim drugi pravili, kako lep koncert je predvajala "Sava", pa niso prišli. V nedeljo 12. aprila imajo zopet pri-liko. Kakšen bo spored, to razvidite iz "Savinega" oglasa, ki je priobčen na 4. strani v tej številki.

Takoj, ko ga prečitata, sami uvidite, da je ne le vreden temale vstopnine — 40c — ampak da boste veseli užitka, ki ga vam bo nudil. Vsak koncert takega zbora, ki ga zamudite, je zamujen, in z njim vred zamudite melodije življenja in veselo petje, kakršno je vam bilo najljubše in je vam še danes.

Torej ne pomišljajte, ampak pridite sebi v zabavo na velikončno nedeljo 12. aprila na koncert Save v dvorano SNPJ. Prične se ob 3. pop. Po končanem sporedu bo plesna zabava v obeh dvoranah. — P. O.

DR. F. PAULICH ZOBOZDRAVNIK

Ordinira vsak dan raze nsrede od 9. zjutraj do 9. zvečer. V nedeljo po dogovoru.

PHONE: CICERO 610 2125 SO. 52ND STREET CICERO, ILL.

OBLEKE IN SPOMLADANSKI POVRNIKI

IZ CISTE VOLNE \$16.00

Obleke po meri \$22.50 in več; hlače po meri od \$3.95

Mocnik Clothing, Inc. 6421 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND, O.

Milwaukee Leader Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

Izčrpek zapisnika konference klubov JSZ in društev Prosvetne matice dne 29. marca v naselbini Presto, Pa.

Konferenčno zborovanje klubov JSZ in društev Prosvetne matice se je vršilo v nedeljo 29. marca v Slovenskem izobraževalnem domu, Presto, Pa. Za predsednika se je bil izvoljen John Terčelj. Zapisnik prejšnje seje sprejet kot čitan.

S. A. Petrovič se zahvali v imenu kluba in naselbine za poset delegatov konferenčnega zborovanja v Prestu.

Prečitano je pismo Prosvetne matice o dohodkih in izdatkih v prejšnjem letu ter njenem delu.

Dalje tajnik prečita navodila, kdo sme biti voljen za delegata na XI. redni zbor JSZ.

Prečita pismo z naselbine Midway, od kjer vprašujejo, čemu se konferenca ne vrši tam, kakor je bilo prvotno sklenjeno. Tajnik Ambrozich pojasni, da je v blaginji konferenčne organizacije \$36.13. Pregledovalca knjig ugotavljata, da so računani v redu.

Organizator John Terčelj je dejal, da nima posebnega poročila; naglašja, da naj bo sleherni izmed nas organizator.

Vrhtega želi, da naj izrazijo svoja mnenja tudi drugi, da ne bi vedno poročali le eni in isti. Omenja, da sta se udeležila z Ambrozichem seje kluba na Prestu, kar je bilo v listih že omenjeno.

Poročilo zastopnikov klubov JSZ:

Sygan. L. Kavčič, zastopnik kluba št. 13, pravi, da vsled kritičnih delavskih razmer klub ne more napredovati kot ne morejo klubi nikjer drugod v današnjih razmerah. Deluje-

jo za čim impozantnejšo proslavitev 25-letnice kluba in za prihodnjo konferenco, ki jo žele v Sygan.

Bridgeville. — L. Glasser poroča za klub št. 18, da ni sprememb. Isto potrdi S. Strah.

Burgettstown. — A. Yeram od kluba št. 19 pravi, da nima nič pohvalnega omeniti.

Imperial. — Fr. Avgustin od kluba št. 31 izvaja, da so aktivni, kar potrjuje tudi sodruga Bartol Yeram in Geo. Smrekar, ki sta bila na njihovem zborovanju in na obiskih pri sodrugih.

Presto. — A. Petrovič od kluba št. 36 pojasnjuje, da je njihova organizacija še mlada in ima vsled tega veliko opasnih težkoč. Vabi vse navzoče na slavnost 25-letnice društva št. 166 SNPJ 30. maja.

Canonsburg. — Za klub št. 118 JSZ poročajo J. Progar, J. Pavčič in Mavrič, da je aktiven, kar priča med drugim nadstojnikom organizacije socialistov. Zbornica da s. Pavčiču priznanje za njegovo neumorno delo. Vabijo tudi na igro, ki jo priredijo 12. aprila.

Moon Run. — M. in J. Jerala poročata, da pri njih ni posebnih sprememb. Vabita navzoče na klubovo veselico, oziroma piknik, ki ga priredijo 11. in 12. julija.

W. Aliquippa. — B. Yeram in Geo. Smrekar poročata za klub št. 211, da gredo dalje po začetni poti. Izgubili pa so mladega člana Toni Selana, ki ga je podsul v času zadnje povodni na bregu v reki. Udeleženci so v znak počastitve pokojnega sodruga vstali raz sedežev.

Vsi poročevalci so več ali manj povdarjali, da so ovira delu naših klubov slabe razmere, da pa so aktivni vzlic vsemu kolikor okoliščine dopuščajo. Klubi so skoro vsi včlanjeni in Prosvetni matici in večinoma so prispevali tudi oglase v revijo Majski Glas.

V akciji v pomoč S. Tekavcu, kateremu se zbira v področju kluba št. 118 sklad za nabavo umetne noge, se sodelujejo tudi povoljno odzivajo. Stari bojevniki Tekavca je izgubil nogo vsled ponesrečbe pri delu v rovu. Sodrugi so zelo priporočali, da se sklad v prej omenjeni namen uresniči.

Prosvetna matica. — Za društvo št. 6 SNPJ je poročal brat Pustovrh; za št. 87 SNPJ, Herminje, Anton Zornik; za št. 88 SNPJ, Moon Run, J. Čuk, ki je med drugim dejal, da so izgubili člana B. Kunsterle po imenu. V znak spoštovanja do pokojnika udeleženci vstanjejo. Zapustil je soprogo in devet otrok. Za druš. št. 89, Midway, sta poročala J. Zust in Mrs. Nagel; od druš. št. 122 SNPJ, W. Aliquippa, je poročal Geo. Smrekar; od dr. št. 138 SNPJ, Strabane, sta J. Paučič in J. Terčelj med drugim omenila, da so naročili 50 izvodov Majškega Glasa, da ga razdelja med članstvo brezplačno.

Od druš. št. 287 SNPJ, Burgettstown, je poročal br. Leskovec, od druš. št. 295 SNPJ, Bridgeville pa J. Kvartich, ki je dejal, da je društvo naročeno na Proletarca in včlanjeno v Prosvetni matici. Dalje so v Prosvetni matici vsa prej omenjena društva. Društvo SSD, Moon Run je zastopal F. Auebel. Dejal je, da podpirajo vse dobre ustanove, da so naročeni na Proletarca in so v Prosvetni matici. Za društvo Sokol, W. Aliquippa, poroča G. Smrekar, da je istokot naklonjen naprednim akcijam in moralno-ter gmotno podpira.

Za Izobraževalni Dom Library poročata Ocepke in Prijatelj. So vedno na strani Prosvetne matice in jo podpirajo. Zahvaljujejo se ji za knjige ter igre. Kvartich poroča, da je Izobraževalni dom v Library včlanjen v Prosvetni matici; isto poroča za Presto s. Petrovič.

Mrs. F. Novak poroča za dram. druš. Soča, Strabane, da goje dramatik dokaj uspešno in da sodelujejo s Prosvetno matico in pomagajo pri vseh naprednih akcijah. Njih prihodnja predstava bo 12. aprila, na katero vabi vse navzoče. Dalje vabi k proslavi 25-letnice druš. št. 166 dne 30. maja v Presto, kjer bodo igro ponovili.

Na predlog s. Kavčiča sklenjeno, da se konferenca zahvali vsem, ki podpirajo Prosvetno matico.

Dalje s. Kavčič apelira na vse zastopnike, da gredo v svojih naselbinah na roko našim agitatorjem. Argumente v prilog tega apela sta nato navajale s. Anton Zornik in Bartol Yeram, ki sta vedno na agitaciji in govorita iz izkušnji.

Notranji spori v soc. stranki. Anton Zornik protestira proti eksekutivi JSZ, ker je sklenila, da se v Proletarcu ne priobčuje polemičnih spisov o frakcijskem boju v soc. stranki. Čemu ne priobčiti vsega, da bi vsi vedeli, kaj se godi med New Yorkom in Chicago v tem sporu, je vpraševal Tone Zornik. Mrs. Nagel je izražala enako mnenje.

J. Terčelj je opozarjal Tona Zornika, da eksekutiva pri svojem sklepu ni imela slabega namena, kajti njena želja je, da se razdralni duh ne zanese tudi v naše vrste. Pojasnjuje, da je bila sporna navedena deklaracija objavljena s komentarji za in proti. Ta spor radi nje ni naša krivda.

S. Ocepke meni, da se naj najprvo brigamo za domače zadeve. Ko volitve minejo, ni nikjer videti socialističnih glasov. Glasser tudi ugotavlja, da ne vidi v deklaraciji nič napačnega in zato ni vzroka, da se bi razburjali. Kar ne bo mogla rešiti konvencija, bomo morali popraviti pozneje.

Sedež prihodnje konference. Klub št. 13, Sygan, želi, da se vrši prihodnje zborovanje v njegovi naselbini. Predlagano in sprejeto, da naj obdržuje njihov klub slavnost 25-letnice 4. nedeljo v avgustu, in ob enem se naj vrši ob tej priliki tudi zborovanje zastopnikov. Konference klubov JSZ in društev Prosvetne matice. Prostor za zborovanje in prireditve preskrbi klub št. 13. Morebitni

VOLITVE DELEGATOV NA XI. ZBOR J. S. Z. IN PROSVETNE MATICE

Volitve v klubih JSZ in društvih Prosvetne matice za delegate na enajsti redni zbor JSZ se vrše od 1. aprila in končajo 15. maja.

Zbor se bo vršil dne 3., 4. in 5. julija v Chicagu. Ker bo izredno važen, je potrebno, da so na njemu zastopani vsi klubi in društva s svojimi delegati.

Zastopstvo klubov

Vsak klub do 50 članov je upravičen do enega delegata in potem na vsakih 26 do 50 članov enega delegata več.

Vsaka konferenčna organizacija JSZ je upravičena do enega delegata.

Angleško poslujoči, aktivni odseki JSZ imajo pravico vsaki do enega delegata.

Voznino vseh teh plača JSZ iz konvenčnega sklada, dnevnice pa organizacije, katere jih pošljejo.

Delegati društev Prosvetne matice

Vse organizacije, včlanjene v Prosvetni matici, so upravičene poslati delegate. Točka o tem se v pravilih glasi:

Organizacije Prosvetne matice imajo na zborih JSZ pravico vsake do svojega delegata. V razpravah in sklepanjih o prosvetnem delu, o raznih ustanovah kulturnega značaja, o splošnih zadevah in problemih, ki so vsem skupni, imajo na zboru vse delegatske pravice. V zadevah organizacijske forme JSZ in socialistične stranke, o strankinem delu in zveznem političnem delu pa imajo posvetovalen glas. Voznino in druge stroške jim plačajo organizacije, katere jih pošljejo.

Dosedaj so imela društva Prosvetne matice še na vsakem zboru močno zastopstvo in nadejamo se, da bo na letošnjem številu teh delegatov še večje.

Prijavite imena in naslove izvoljenih tajništva JSZ, odnosno Prosvetne matice, na naslov 2301 S. Lawndale Ave., čim jih izvolite, da jih uvrstimo v seznam.

prebitek se deli polovico kluba in polovico konference.

Volitev delegata na XI. redni zbor JSZ.

Ker zapadno-pennsylvanska konferenca ne bo imela nobene več zborovanja pred XI. rednim zborom JSZ, je prišlo na dnevni red te seje vprašanje: ako naj že sedaj izvolimo delegata. Sprejeto, da se to izvrši, in izvoljen je bil Michael

Meta Berger v dvojnem nesporezumu

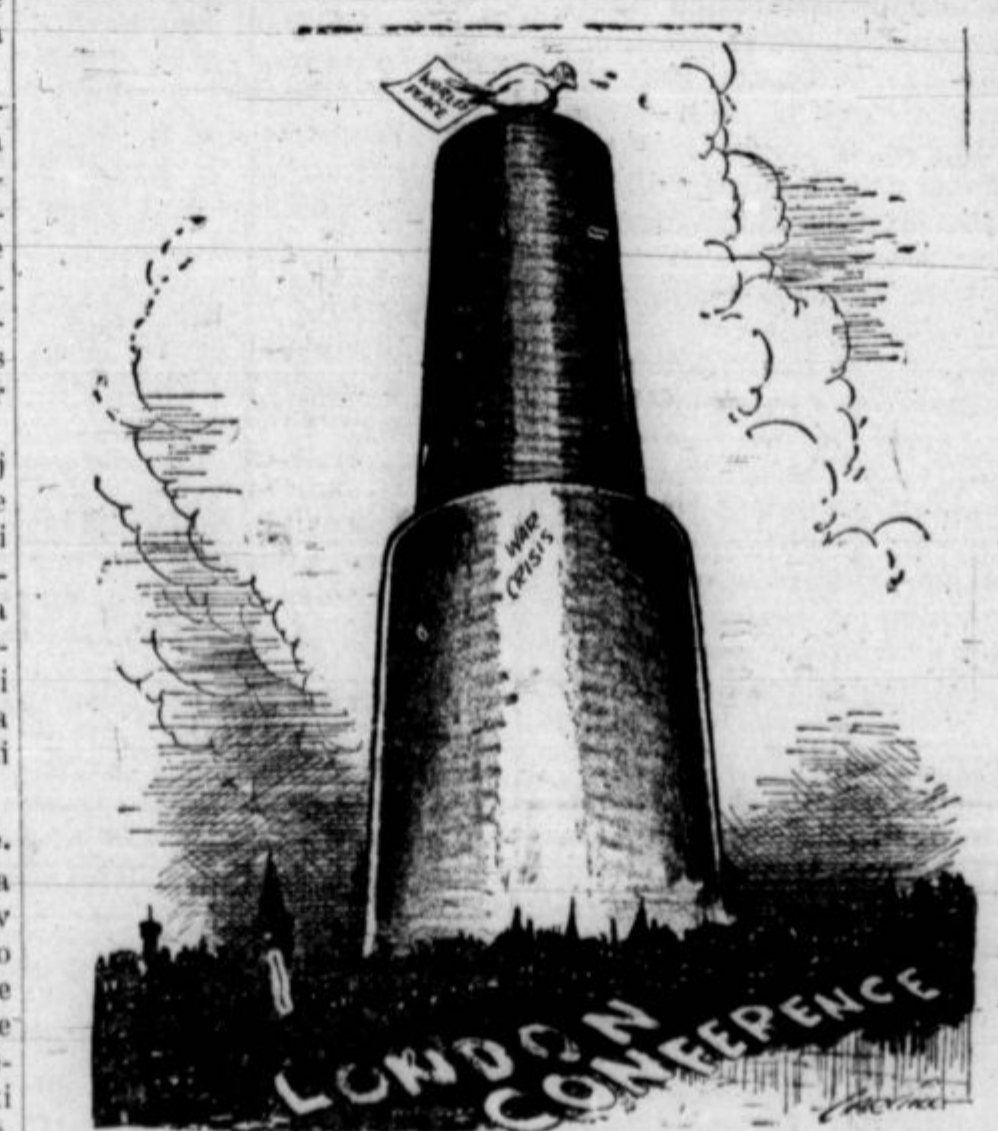
Sodruga Meta Berger, vdova po pokojnem socialističnem vodji Victor L. Bergerju, je prišla v zameri pri vodstvu soc. stranke v Milwau-

META BERGER

keju zaradi svojih hvalospesov komunistom v sovjetski Rusiji, nedavno pa se je zamerila še milwaukim Nemcem, ker je na seji šolskega odbora, v katerem je članica, nasprotovala pošiljanju kogarkoli na olimpijske igre v Nemčijo in rekla, da če se že hoče kdo učiti kulture v inozemstvu, naj gre raje v Rusijo, nikakor pa ne v Nemčijo. (Citajte članek na 2. strani.)

Konferenca v Londonu ni zavarovala miru

Nedavna londonska konferenca držav ločnega pakta in zastopnikov nekaterih drugih dežel ni našla poti, ki bi Evropi zavarovala mir, ker Francija vztraja pri poniževalnih pogojih v odnošjih z Nemčijo, največ pa, ker Hitler nadaljuje s provokativno politiko. Mir torej še vedno tabori le na topovih.

Veselica Sosedov v Ciceru. — Koncert "Save"

Cicero, Ill. — V soboto 18. aprila priredi društvo Sosedje št. 449 SNPJ pomladno plesno veselico in domačo zabavo v Moose Club Hall, 2227 S. 52nd Ave. Prireditve delavskih društev imajo dvojen pomen. V prvi vrsti je družaben in kulturni in v drugem pa, da si društvena blagajna gmotno opomore. V kulturnem oziru se Slovencem v Ciceru ni treba ukvarjati s posebnimi prireditvami, ker živimo pred vrati Chicaga, kjer deluje klub št. 1 JSZ. S pomočjo svojih odsekov prireja igre, koncerte, predavanja in skrbi tudi za drugo izobraževalno delo v korist delavstva. Priznati je treba, da se cicerški Slovenci priredb kulturnega pomena, ki jih ima klub št. 1, pridno udeležujejo. Ravno prihodnjo nedeljo 12. aprila se bo v dvorani SNPJ vršil koncert Save. Kakor poročajo, bo to eden izmed njenih najboljših koncertov, kar jih je imela dozdaj. Vstopnina je samo 40c. To je zelo poceni, če se pomisli na vrednost duševnega užitka, ki ga nudi ta zbor, na trud pevcev in pevke ter na stroške takih prireditev. Vse, kar si žele, je veliko udeležbo. Ako bomo mi njih koncert obilno posetili, se bodo tudi oni odzvali v toliko večjem številu na našo veselico.

Kot znano, so plesne zabave Sosedov vedno prijetne in na vseh je vladalo najboljšje razpoloženje in harmonija. Po strežbo nudi društvo vedno najboljšo. Kljub temu pa sem na prejšnjih prireditvah Sosedov opazil, da se jih nekateri tu živčni rojaki niso udeležili. Četudi niso v našem društvu, jih zagotavljam, da bodo med nami dobrodošli in jih vabimo v soboto 18. aprila v naš krog. Dvorano Moose kluba, kjer bomo imeli to veselico, je lahko najti. Je nekako v sredi med Cermak Rd. in 25th St. S severne strani se lahko pripelje z nadulčno. Izstopite na 52. cesti. Dalje vas pripelje do 52nd tudi Ogden polnična karta. Igral bo slovenski trio, torej godba, ki bo ugajala plesalcem. Na svidenje 18. aprila na veselici cicerških sosedov.

Frank Podlipiec.

Gradivo v Proletarcu je šola za delavce.

BARETINCIC & SON

Tel. 1475
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Priloge za aranžiranje kampanjskih shodov JSZ (Nadaljevanje s 1. strani.)

Ker je letos kampanjsko leto, se pričakuje od zavednih delavcev v vseh naselbinah ne samo sodelovanja, ampak tudi iniciative v raznih agitacijskih akcijah in v sklicevanju shodov. Brez tega naše gibanje ne more biti resnično aktivno in napredovati.

John Terčelj, predsednik.
Michael Jerala, zapisnikar.

Priloge za aranžiranje kampanjskih shodov JSZ (Nadaljevanje s 1. strani.)

Ker je letos kampanjsko leto, se pričakuje od zavednih delavcev v vseh naselbinah ne samo sodelovanja, ampak tudi iniciative v raznih agitacijskih akcijah in v sklicevanju shodov. Brez tega naše gibanje ne more biti resnično aktivno in napredovati.

John Terčelj, predsednik.
Michael Jerala, zapisnikar.

Priloge za aranžiranje kampanjskih shodov JSZ (Nadaljevanje s 1. strani.)

Ker je letos kampanjsko leto, se pričakuje od zavednih delavcev v vseh naselbinah ne samo sodelovanja, ampak tudi iniciative v raznih agitacijskih akcijah in v sklicevanju shodov. Brez tega naše gibanje ne more biti resnično aktivno in napredovati.

John Terčelj, predsednik.
Michael Jerala, zapisnikar.

Priloge za aranžiranje kampanjskih shodov JSZ (Nadaljevanje s 1. strani.)

Ker je letos kampanjsko leto, se pričakuje od zavednih delavcev v vseh naselbinah ne samo sodelovanja, ampak tudi iniciative v raznih agitacijskih akcijah in v sklicevanju shodov. Brez tega naše gibanje ne more biti resnično aktivno in napredovati.

John Terčelj, predsednik.
Michael Jerala, zapisnikar.

Priloge za aranžiranje kampanjskih shodov JSZ (Nadaljevanje s 1. strani.)

Ker je letos kampanjsko leto, se pričakuje od zavednih delavcev v vseh naselbinah ne samo sodelovanja, ampak tudi iniciative v raznih agitacijskih akcijah in v sklicevanju shodov. Brez tega naše gibanje ne more biti resnično aktivno in napredovati.

John Terčelj, predsednik.
Michael Jerala, zapisnikar.

Priloge za aranžiranje kampanjskih shodov JSZ (Nadaljevanje s 1. strani.)

Ker je letos kampanjsko leto, se pričakuje od zavednih delavcev v vseh naselbinah ne samo sodelovanja, ampak tudi iniciative v raznih agitacijskih akcijah in v sklicevanju shodov. Brez tega naše gibanje ne more biti resnično aktivno in napredovati.

John Terčelj, predsednik.
Michael Jerala, zapisnikar.

Priloge za aranžiranje kampanjskih shodov JSZ (Nadaljevanje s 1. strani.)

Ker je letos kampanjsko leto, se pričakuje od zavednih delavcev v vseh naselbinah ne samo sodelovanja, ampak tudi iniciative v raznih agitacijskih akcijah in v sklicevanju shodov. Brez tega naše gibanje ne more biti resnično aktivno in napredovati.

John Terčelj, predsednik.
Michael Jerala, zapisnikar.

Prihodnja konferenca v zapadni Pa.

Sygan, Pa. — Konferenca JSZ v Prestu 29. marca je imela obilno udeležbo. Storiženih je bilo veliko važnih zaključkov, kar boste razvideli iz zapisnika.

Prihodnja konferenca se bo vršila 4. nedeljo v avgustu v Syganu. Na predloženem zborovanju smo sklenili, da se bi naj prejšnja konferenca vršila v naselbini Midway, ako se v nji dotlej ustanovi klub JSZ. Somišljenikom se to še ni posrečilo, pač pa vztrajajo, da se jim bo, in tako je gotovo, da se bo ena prihodnjih konferenc vršila pri njih. V sedanjih okoliščinah pa je bilo sklenjeno, da se bo prihodnje konferenčno zborovanje vršilo omenjenega datuma pri nas, ob priliki 25-letnice kluba št. 13 JSZ. Na vsak način pa smo tudi zato, da se potem, ko se v Midwayju organizirajo v socialistično postojanko, snidemo na zborovanju zapadno-pennsylvanske konference tudi pri njih.

Lovrenc Kavčič, tajnik kluba št. 13 JSZ.

Društvo Delavec se pripravlja na veliko prireditev

Chicago. — Društvo "Delavec" št. 8 SNPJ v So. Chicagu bo imelo v nedeljo 11. oktobra v Hrvaškem domu v S. Chicagu veliko prireditev, na katero je povabilo dramski odsek kluba št. 1, da na nji ponovi Moškričev socialno dramo "Rdeče rože". Dramski odsek se je z odobrenjem kluba vabilu odzval.

Izseljevanje iz Zed. držav v Kanado

V prejšnjih šestih letih se je izselilo za stalno v Kanado 70,322 ameriških državljanov.

NIKAR BITI SUZNAJ NEPREBAVNOSTI

Trinerjevo Grenko Vm vas reši tega

"Zahvaliti se Vam moram za Trinerjevo grenko vino. Skozi leto dni sem trpel radi neprebavnosti — kar koli sem povžil je ustvarilo plin v mojem želodcu. Pred tremi tedni sem opazil vaš oglas, kupil steklenico in od prve čajne žličke, ki sem ga povžil je moja želodčna sitnost prešla. Bilo je kot oprostite: kajenje. Moja čreva sedaj delujejo redno kot ura in sedaj jem s slastjo. Vsi zvesti. Wallace A. Combs."

Ako trpite vsled neprebavnosti, slabega apetita, zaprtice, plinov, glavobola, nervoznosti, nemirnega spanja, prevelike utrujenosti, kupite si Trinerjevo grenko vino; jemljite ga redno po eno čajno žličko pred obedvanjem. V vseh lekarnah.

TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Joseph Triner Company, Chicago

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212

At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100

Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

SPOMLADANSKI KONCERT SOC. PEV. "SAVA" ZBORA V NEDELJO 12. APRILA OB TREH POPOLDNE V DVORANI SNPJ SO. LAWDALE AVE. CHICAGO, ILL.

SPORED

I. DEL

- a) "Delavski pozdrav", (J. B. Blohner) zbor Sava
- b) "Kadar zora čez gore", (V. Vodopivec)
- a) "Oj, večer je že", (Ivan Zornan) Alice Artach
- b) "Ptička", (V. Parma) solospjev
- a) "Pogovor s slavcem", (J. Lahmar) zbor Sava
- b) "Ženka mi v goste gre", (E. Adamič)
- c) "Ljudmila", (H. Volarič)
- (Solistinj: Anna Miško, Frances in Christine Prelesnik)
- a) "Love's Old Sweet Song" (Arranged Ed. Smalle)
- b) "Kentucky Babe", (Adam Gribel)
- (Kvartet: Louis Zele, Ralph Muha, Frank in Carl Church)
- a) "Naša zvezda" (A. Nedved)
- b) "Slava delavstvu" (Ivan pl. Zajc) zbor Sava

II. DEL

SPEVOPRIZOR

"SEMENJ PRI GOSTILNI"

(Sestavil zborovodja Save Jacob Muha; režira Andrew Miško; na piano spremlja Mrs. Mary Muha)

OSEBE:

Gostilničar, Frank Aleš; natakarica, Anna Miško; fant, Anton Gardin; berač, Frank Udovih; jesihar, Andrew Miško; ciganka, Mary Udovih; fjakar, John Hujan; mešetarji, Anton Andres, Pepe Gerbaj, Frank Church, Frank Benchina; prodajalec in sejmarij, Savani.

Po programu ples v obeh dvoranih

Godbe: John Kochevarjeva v zgornji, Omerza Gradiškova v spodnji dvorani

VSTOPNINA 40 CENTOV

Iz zapisnika redne seje odborov JSZ dne 3. aprila 1936

Redne seje odborov JSZ v petek 3. aprila 1936 so se udeležili: od eksekutive Filip Godina, Peter Kokotovich, Joško Oven, Fred A. Vider in Fr. Zaitz. Od nadzornega odbora JSZ Anton Garden in Frank Uldovich. Od nadzornega odbora slovenske sekcije, John Hujan in Angela Zaitz. Od prosvetnega odbora, Ivan Molek in Jehn Rak. Tajnik Chas. Pogorelec.

Odsotni: Izmed članov eksekutive Frank Alesh; Geo. Maslach vsled dela v Waukeganu. Od nadzornega odbora JSZ odsoten Mike Chavich. Od nadzornega odbora slovenske sekcije odsotna Alice Artach in od prosvetnega Peter Bernik.

Za predsednika seje izvoljen Filip Godina. Zapisnik prejšnje seje sprejet kot čitan.

Korespondenca.

Clarence Senior, tajnik soc. stranke, sporoča, da se bo odzval našemu vabilu in se udeležil XI. rednega zbora JSZ kot referant.

Frank Česen iz Detroita sporoča, da mu na našem bodočem zboru referata o delu naših kulturnih ustanov vsled zaposlenosti ni mogoče sprejeti. V pismu omenja med drugim:

"Mandata, ki ga mi je poverila eksekutiva JSZ, žal, ne morem sprejeti. Vzrok je zaposlenost... Sicer pa o predlaganem sporodu vrši Prosvetna matica zadnje čase zelo hvalno delo. Rad priznam, da so naši koncerti in predstave zelo pomanjkljive; toda hih ne bomo nikdar docela odpravili, ker so v skladu z ljudsko mentaliteto. Velika ovira tudi je pomanjkanje zmognih režiserjev in pevovodij. Jaz še vedno trdim, da je drama in glasba najjačja privlačna sila za našega človeka. Radi tega ni vseeno, kaj se igra in poje. Vzgojvalne stvari lahkega značaja dosežejo vedno uspeh. O tem imam skušnje. Toda kot se mi zdi, so bili vsi tozadevni apeli in resolucije, sprejete na naših zborih, bob ob steno."

"Kot že omenjam, vidim, da si je Prosvetna matica znatno izpopolnila svoj arhiv in s tem res postala vodilna kulturna organizacija med našim ljudstvom. Eksekutivi JSZ se za zaupanje, ki mi je poverila ta referat, iskreno zahvalim, ker pa ga v okolščinah sprejeti ne morem, je po mojem mnenju logično, da ga izročim komu izmed funkcionarjev Prosvetne matice."

Pismo sprejeto na znanje. Po kratki razpravi na predlog Chas. Pogoreleca soglasno sklenjeno, da se povabi za referanta o tem predmetu Petra Bernika, člana odbora Prosvetne matice. On je urejeval seznani iger, jih opisal ter pojasnil vloge, kar je našim dramskim zborom v izdatno pomoč. Predlog je podprl Joško Oven. V razpravi je bilo poudarjeno, da čimveč referentov bo iz

drugih krajev, toliko bolje. Ker ima Fr. Česen na polju našega kulturnega dela ne le dobro znanje ampak tudi skušnje, mu je bil ta mandat poverjen. Izražena je želja, da kljub odklonitvi morda pride na zbor vseeno.

Enotna fronta

Tajnik Pogorelec prečita pismo Leo Fisherja, tajnika Saveza klubov hrvatskih in srbskih radnikov, ki je naslovljeno "Glavnom odboru Jugoslavenske Socijalističke Svez". V njemu naglašja, da sta se v Chicagu komunistična in socijalistična stranka zedinili za skupno prvomajsko manifestacijo zato je zdaj na mestu, da se v enak namen združijo tudi glavni odbor JSZ in komunisti, ki delujejo med Hrvatini in Srbi. V ta namen predlaga Fisherjevo pismo sledeče:

1. Sklicanje skupne seje predstavnikov obeh strani za mobiliziranje hrvatskih in slovenskih delavcev v Chicagu za proslavo 1. maja.

2. V ta namen se naj skliče javen shod pred prvim majem, na katerem govorijo predstavniki obeh strani o pomenu 1. maja in skupnem delu.

3. Ta skupni odbor naj predloži vprašanje enotne proslave 1. maja vseh hrvatskim in slovenskim organizacijam v Chicagu, da jih mobilizira za sodelovanje na prvomajski proslavi.

4. Mi predlagamo, da se ta načrt za edinstveno fronto 1. maja ne omeji samo na Chicago, ampak da se obvesti vse naše organizacije v vseh mestih Zed. držav, da a. fanizirajo enake skupne proslave prvega maja.

Leo Fisher zaključuje svoje pismo, datirano z dne 18. marca, da pričakuje odgovor od nas najpozneje v 8. dneh.

Predsednik Godina pravi, da je ta poziv zdaj na dnevnem redu, osebno pa je mnenja, da pismo v resnici nima pomena za skupno delo.

Frank Zaitz izvaja, da imamo opravka s sličnimi apeli vseskozi od l. 1923 naprej. Največ polemike je povzročil F. Chas. Novakov (Bartulovićev) apel za naš zbor leta 1924 v Clevelandu. Smatra, da odbor JSZ ni odbor kake lokalne postojanke, zato je Fisher svoj apel napačno naslovil. Gre se za skupno prvomajsko proslavo v Chicagu. Klub št. 1 sodeluje v nji in v pripravljalnem odboru ima dva delegata, po enakem proporciju, kot komunistične organizacije. Če že hrvatski komunisti v Chicagu hočejo še posebej odbor združene fronte, naj svoj apel naslovi na klubom JSZ v Chicagu. Klub št. 1 na pr. ima svojo prvomajsko proslavo, istotako klub naših srbskih soodrugov št. 20 JSZ. Sodelovanje pri prirejanju skupnih prvomajskih manifestacij je torej mogoče le v lokalnem smislu, kjer in kadar jih je mogoče organizirati. Pravi, da mu je žal, ker uporablja toliko časa v tej razpravi, a smatra, da je koristna.

A. Garden izvaja, da ne potrebujemo dodatne enotne fronte, kajti v eni smo že, in ta je ona, ki jo je sklenila okrajna socialistična organizacija.

Joško Oven naglašja, da je enotna akcija delavcev ideal, ki ga je treba negovati, ampak iz pojasnil predgovornikov je jasno, da kar se tiče akcije za skupno prvomajsko proslavo, ta že obstoji. Predlaga, da se naj na Fisherjevo pismo odgovori v tem smislu.

Ivan Molek omenja, da je Fisherjev predlog lokalna zadeva. Mi smo odbor za vso Zvezo, ne pa samo za čikaške klube. Dalje Molek izvaja, da enotne fronte ne bo, ockler se ne sporazumeta zanjo vodstvi komunistične in delavske-socialistične internacionale.

Kokotović meni, da je namen pisma le ta, da po njihovem starem pravilu ali uničujemo, ali pa osvajajo. V tem slučaju je njihova tendenca, da nas predstavijo kot nasprotnike solidarnosti in delavske politike.

Vider izvaja, da je najboljša, ako si taktiko odločno odredimo in se jo potem zagovarjamo brez strahu pred komurkoli. Le ta taktika je poštena.

Udovich pravi, da je za enotnost, ampak ne za duplicirano enotnost. Če jo je sklenila okrajna organizacija, ni treba, da je bi mi še posebej.

Predlog Joška Ovena sprejet. Poročilo tajnika. — C. Pogorelec pravi, da je uporabil od prošle seje večino svojega časa v nabiranjju oglasov v Majski Glas. Posebnih sprememb v zvezi ni. Pisal je vsem zunanjim referantom, ki so določeni za prihodnji redni zbor, da jih je obvestil o nalogi. Odgovorila sta, kakor že omenjeno v tem zapisniku, Senior in Česen.

Prosvetna matica. — Z igrami, z notami in vlogami smo od prošle do te seje sodelovali s sledečimi organizacijami: klub št. 125 JSZ, Moon Run, Pa. Pevski zbor Soča, La Salle, Ill. Dramski zbor Soča, Strabane, Pa. Pevski zbor Kirkland Lake, Ontario, Kanada.

Tisk in literatura. — Ch. Pogorelec poroča o agitaciji za Proletarec, o nabiranjju oglasov v našo prvomajsko številko itd. Dalje omeni, da je začel Proletarec odplačevati svoj dolg Slov. del. centru, ki znaša \$356. V prvem obroku je odplačal \$56.

John Rak poroča o splošnem agitacijskem delu in o kampanji za nabiranjje oglasov v Majski Glas. Dalje Rak pravi, da je naša agitacija najšibkejša baš v največjih naselbinah, kot Milwaukee, Cleveland, Akron z okolico in več drugih. O letošnjem koledarju pravi, da se ga je docela razprodalo in da je bilo zanj več zahtev kot še kdaj prej, od kar je on (Rak) v upravniskem uradu. Nato Rak pojasnjuje, da sodeluje v Milwaukee zelo žele, da pride tja na agitacijo za Majski Glas Chas. Pogorelec. K situaciji v Milwaukee pravi, da z igranjem kampanje in o splošnem delavskem gibanju govore Joško Oven, J. Rak, F. Zaitz, A. Garden in F. Godina.

Kampanja za JSZ. — Frank Zaitz predlaga izvolitev odbora treh članov za aranžiranje shodov meseca maja in junija v prid JSZ. Proletarec in stranke. Predlog podpiran.

Chas. Pogorelec navaja protivne argumente. Pravi, da sami shodi ne koristijo, ker večinoma ne krhitega niti svojih stroškov, vrhutega pa nič ne pripomorejo k večanju klubov ali k širjenju naših publikacij, predvsem Proletarca.

Oven govori o težkočah govornikov in o pomenu shodov. Zaitz izvaja, da so shodi potrebni, ker so prednja armada

Natural Consequences of Unnatural Economy

za podrobno naše delo, kot širjenje soc. listov, nabiranjje podpisov itd.

Po končani razpravi sledi glasovanje za izvolitev odbora treh, kateri naj aranžirajo shode kjerkoli mogoče. Sprejeli in izvoljeni so Anton Garden, John Rak in Peter Kokotovich.

Prihodnji zbor JSZ. — Frank Zaitz predlaga, da naj se XI. redni zbor vrši v dvorani S. N. P. J., ker sta dvorani v SDC za tak zbor premajhni. Chas. Pogorelec argumentira, da se naj zbor vrši v SDC, ker naši člani pričakujejo, da je to prostor zanj. Anton Garden protipredlaga, da se naj vprašanje, kje se naj delegati snidejo, odloži na eno prihodnjih sej.

Podpirano. Angela Zaitz izvaja, da je bila prvotno tudi zato, da se zbor vrši v centru in je ta predlog zagovarjala, pri zadnji prireditvi članice kluba št. 1 pa je uvidela, da bi se delegati skozi tri dni zborovanja v temni sobi počutili nekomodno in zato je zdaj za premostitev zbora v jednotino dvorano. V centru pa se bi lahko shajali v raznih sobah ob večerih. Za protipredlog A. Gardna oddani trije glasovi. Za predlog F. Zajca 6 glasov. Torej je definitivno določeno, da se delegati XI. rednega zbora JSZ zberejo v veliki dvorani SNPJ.

Smrt F. Savsa. — V času te seje je bilo telefonično sporočeno, da je bivšega aktivnega člana JSZ Frank Savsa zadela kap. Soglasno sklenjeno, da se položi k njegovi krsti venec rdečih rož v imenu JSZ in da naj tajnik zastopa eksekutivo pri pogrebu.

O delu pokojnika govori na to Joško Oven in več drugih soodrugov.

Konec seje.

Adresar našega javnega življenja

V teh prihodnjih mesecih bo nekih tisoč ljudi osebno obiskalo vse naše trgovce, obrtnike in profesionalce v vseh naših naselbinah od Atlantika do Pacifika. Cilj njihovega obiska je nabiranje podatkov za sestavo Narodnega Adresarja našega javnega življenja v Ameriki.

V tem Adresarju bodo uvrščena vsa naša društva in ustanove brez ozira na njihovo politično, ekonomsko ali drugo smer in naziranje. Kakor tudi imena upraviteljev teh organizacij. Razun tega bodo v Adresarju navedeni vsi naši trgovci, obrtniki in profesionalci vseh vrst, razvrščeni v abecednem redu po njihovem poslu. Društva bodo navedena po

svojem karakterju, kot podporni, prosvetna, politična itd. Vse to bo vzporejeno po državah in mestih, imenik počincev pa tudi posebej za vse Zedinjene države. Narodni Adresar ima svrha pokazati v obliki adresarja vse to, kar smo vsled skupnega ali individualnega prizadevanja ustvarili in kar imamo v tej deželi.

Lokalni poverjenci Narodnega Adresarja bodo vršili to ogromno delo in potrebno nalogo v svojih dotičnih naselbinah. Ko bo vse nabrano in urejeno, se bo tiskalo v obliki knjige, ki jo vsak more dobiti.

Važnost in vrednost tega podjetja so uvideli in odobrili zastopniki naših centralnih organizacij in uredniki naših časopisov, kar je razumljivo. Veliko naših organizacij nikoli ne prihaja v javnost, dasi je njihovo delovanje in obstanek del naših kolektivnih naporov. V mnogih kolonijah niti naši najbolj aktivni društveni delavci ne vedo, kakšne organizacije obstajajo v njihovih naselbinah. Še manj pa njih naslovov. Nedvomno bodo podatki o njih znanimi vse in ob enem služili v informativne svrhe.

Z ozirom na poedince smo še bolj na slabem. Brez pretiravanja se lahko trdi, da je med nami nad 20,000 trgovcev, obrtnikov in profesionalcev. Ali nihče ne ve, koliko jih je in kje se nahajajo.

Podjetje Narodnega Adresarja bo zahtevalo aktivne in inteligentne poverjence po kolonijah, razumevanje s strani organizacij in poedincev, katerih imena naj pridejo v Adresar, kakor tudi njihovo dobro voljo, da pomagajo k izvedenju te velike ideje. Ta njihova pomoč bo v obliki malenkostnega denarnega prispevka za uvrstitev, ki se jim povrne, ko kupijo primerke dovršenega dela. Obseg te knjige računamo na več ko tisoč strani.

Kadar rabite pojasnila, ali pa če pošljete naročila, pišite na Narodni Adresar, 156 Fifth Ave., New York, N. Y.

California: Društ. št. 615 SNPJ, Los Angeles, 10 iztisov.

Colorado: Društ. št. 299 SNPJ, Walsenburg, 20. Joseph Skrabec, Canon City, 2.

Illinois: Klub št. 1 JSZ, Chicago, Ill., 250 iztisov; klub št. 45 JSZ, Waukegan, 50; društ. št. 1 SNPJ, Chicago, 15.

Kansas: Društ. št. 434 SNPJ, Arma, 15; društ. št. 206 SNPJ, Arcadia 10.

New Jersey: Društ. št. 687 SNPJ, Manville, 6 iztisov.

Michigan: Klub št. 114 JSZ, Detroit, 50.

Ohio: Po 10 iztisov: Josephine Petrich, Cleveland in društ. št. 315 SNPJ Canton.

Pennsylvania: Anton Zornik, Hermina, 100 iztisov; društ. št. 138 S. N. P. J., Strabane, 50; Ischbrazevalni in zabavni dom, Library, 25; Frank Ratic, Forest City, 10; društ. št. 41 SNPJ, Irwin, 4.

Utah: Po 10 iztisov: Društ. št. 659 SNPJ, Helper in Mike Zugel, Murray.

Wisconsin: Društ. št. 344 SNPJ, Sheboygan, 10.

THE FALCON NEST

All the Chicago Red Falcons visited the Industrial Museum in a body last Sunday, April 5. Perhaps some of them will write about it for our column.

Spring

The foolish young robin
Flew madly about:
"Everything's wrong!
There's a way out!"

"The whole world's around me;
I want a good nest!
I'll shout, screech, and flutter
'Til they give me the best!"

Eat the wise, thoughtful robin
Without frightening clatter
So quietly and busily
Took hold of the matter.

He saw there was plenty
And set in to use
The building stuff 'round him
Without shouting abuse.

And so in the summer
The loud, spattering bird
Was lost; while the other
Sang songs that all heard.

If you were living in Germany and you were old enough to vote last week, you would have got a piece of paper with Hitler's name on it. There was no one else to vote for. If you were not satisfied with Hitler, you could have folded up the paper without putting an X after his name. But then you ran the risk of being found out and taken out to get shot or placed in a concentration camp. That's what Fascism means.

Jack Solomons, of Holland, sent the Chicago Flight a copy of "De Wiekstar", the Red Falcon magazine.

and also another illustrated magazine from their country. Irene Svetlik also received some stamps from him.

Do you feel different toward a person of another race or nationality? If you do, somebody taught it to you; you weren't born that way. A Falcon believes in the brotherhood of all men and nations; he doesn't make differences between them.

Modern Nursery Rhyme

See-Saw, Margery Daw,
Jack will be a new master;
Machines he'll have to work for him
And they'll work better and faster.

How many of you have seen Frank Buck's movies of the wild animals in the jungle? Were there any of those lions or leopards smaller than Mr. Buck? Weren't they all stronger? Then why did Frank Buck capture them instead of being torn to pieces? Only because he knew of certain things that would capture animals, while these same things didn't mean a thing to the animal itself. So it is everywhere! "Knowledge is power!" The more you know the stronger and more powerful you'll be.

Have you heard this one?

Mother: "Bobby, I'm so tired today that I can't raise an arm."
Bobby: "Swell! Then I needn't be afraid to tell you that I just broke the vase in the front room."

FRIENDSHIP!

(Send your correspondence to Mary Jugg, 4134 W. 24th Place, Chicago.)

A FAKE ELECTION

Another childish stunt, miscalled an election, has taken place in Germany. The average voter voted Yes because he or she did not dare to do otherwise. About half a million brave souls voted No in spite of the probability of being punished for doing so.

Even if it had been a fair election instead of child's play, it would not have been a test election. There naturally would not be any very great opposition to the reoccupation of the Rhineland.

But if there were a test election—an election which did not arouse the

sort of feeling which that question aroused but which would put it up to the voters whether they want the present despotic and cruel regime or not—and if everyone felt perfectly free to vote his or her sentiments—the dictator would be snowed under so completely that he never would be able to dig himself out. The German people are fed up with him and they would see to that.

We wonder if he is so puerile as to suppose that anyone takes his fake elections seriously.

The Milwaukee Leader.

Debate On Fascism At The SNPJ Hall Friday

Chicago, Ill. Friday, April 10, at the SNPJ Hall the Social Study Club sponsors a debate on Fascism. The speakers to give their views on this subject are: Maynard C. Krueger, member of the National executive committee of the Socialist Party and Dr. Renzo Sereno, a student of research work at the University of Chicago. Maynard C. Krueger is opposed to all forms of Fascism while Dr. Renzo Sereno is of the firm belief that it is the proper thing.

The debate promises a lively expression of views from both speakers. Bring your friends with you and hear what Fascism does and means for the workers. There will be no admission charge. Don't forget Friday, April 10, at 8 p. m. at the SNPJ Hall. — Committee.

The Parliamentary Labour party in the British house of commons (the Labour members), which is now more than 150 strong, recently celebrated the anniversary of its first meeting 30 years ago.

Of the members of that first Labour party group in the house of commons, only one, Will Thorne, has been a member without a break until the present day. Another, J. R. Clynes, has been a member since that time with only a brief interruption.

C. R. Attlee, the present leader of the Parliamentary Labour party, and Arthur Greenwood, the deputy leader, spoke of the services of the parliamentary pioneers of the labour movement and paid a special tribute to the work of Scott Lindsay, who has been secretary of the Parliamentary Labour party since the beginning.

THE STRUGGLE OF THE JUGOŠLAV WORKERS

In spite of all promises to relax the dictatorship the position in Yugoslavia still is that although the workers have trade union organizations their political party is prohibited. The struggle of the Yugoslavian workers is therefore directed first and foremost towards the reconquest of freedom of political organization.

On February 9 a Socialist meeting was held in Belgrade, and this meeting was in the nature of a great demonstration. Comrade Dr. Zivko Topalović first outlined the political situation in Yugoslavia. Hopes were awakened by the elections in May of the last year as it was possible in these elections to remove certain elements from power. Now, however, these elements are beginning to take the rudder once again. Is such a relapse possible, is a whole year to be lost to political development?

The present Stojadinović government, which was intended as a transitional regime, has thus quite superfluously been given a permanent character. But above all, this delay is attendant by great dangers for all the forces of democracy. The main problem therefore is to prevent a return to dictatorship.

Only then do the remaining questions arise. Yet the Croat Nationalists only desire the solution of the Croat question. The subordination of the bourgeois opposition to Croat nationalism has completely destroyed the greatest moral and political success which it secured at the last elections.

What is the working class to do in these circumstances? During the economic crisis the work of the trade unions is seriously curtailed. The

trade unions need political protection, the extension of political freedom. The main point therefore is that we create a political organization and a mass movement. We are under no illusion that we can secure political power tomorrow; it is sufficient for us if we create a movement corresponding to the strength of the wage earners and the kindred ranks in town and country. The program should therefore only contain the most immediate vital demands of these ranks.

The meeting unanimously adopted a suggestion that the foundation of a "Socialist Association of the Working People" should be notified to the authorities. — Labor and Socialist International.

SEARCHLIGHT

(Continued from page 6.)

Our comrades are asked to do two things this week. First, be sure you attend the debate on Fascism Friday night, April 10 at the SNPJ Hall. The free admission should enable you to bring along many of your friends. We must, by all means, fill the hall. This subject, together with war, is the most important question before the workers of the world. We must be able to interest our people to attend such meetings which will give them the necessary knowledge to combat the invasion of Fascism, the power which destroys all liberties. — The other occasion of the spring season comes Sunday in the form of Sava's annual spring concert at the SNPJ Hall. It is our wish to see you all present.

Hranjenje denarja

vam zagotovi boljše, bodočnost. Pospešuje prosperiteto. Ustanavlja kredit! Kdor si hoče zagotoviti ekonomsko neodvisnost, ali kdor želi imeti svoj dom, se mora najprej naučiti hraniti.

Jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo

2634 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

Tel. Lawndale 2344

Včlanjeno v Federal Home Loan Banki.

Sprejema vloge in jih posojuje na varnostne hipoteke. 50% na vrednost posestev ocenjena od kompetentnih cenilcev. JSPD je odprlo 70. serijo delnic v petek 3. aprila.

Vsa nadaljnja pojasnila dobite v uradu društva.

JOSEPH STEBLAJ, tajnik

Vaš radio obrnite na WWAE (1200 kilocycles) za jugoslovanski ameriški radio program vsako nedeljo od 1. do 2. ure pop. V angleškem in slovenskem jeziku.

PRINESITE TA OGLAS SEBOJ IN DOBILI BOSTE EN DOLAR

kredita na vseh sledečih trajnih delih

Croquignole or Spiral

STEAM OIL \$3.50 DUARD COMB \$4.50

HOLLYWOOD COMB \$5.00

MITZIE'S BEAUTY SHOP

2453 SOUTH TURNER AVENUE CHICAGO, ILL.

Govorimo slovensko

J. S. F. PREPARES FOR ITS XI. Socialists And Unions REGULAR CONVENTION

Chicago Selected for this all Important Meet. — Agenda includes many Vital Problems. — Branches and Other Units Urged to send Delegates

The eleventh regular convention of the Yugoslav Socialist Federation will be very important from many angles. It will start on Friday, July 3, and end Sunday, July 5th. The place of this convention is Chicago. Two years ago it was held in Cleveland and previous to that in Milwaukee. In 1930 we met in Detroit. This convention in Chicago will be opened by Chas. Pogorelec, secretary of JSF. The keynote speaker will be Peter Kokotovich, who as an engineer for the company with which he is employed, visited practically every state in the union during the last ten years. Comrade Kokotovich got his first Socialist training in Vienna and then in other cities on this and the other side of the Atlantic. He is one of the leaders among Serb workers and very forceful speaker.

The first eight items of the agenda deals with organizational work for the convention such as electing officers, adopting rules and regulations, report of the credential committee etc.

In part three of the agenda the affairs of the Socialist Party and of the Federation will be discussed. One of the speakers will be Clarence Senior, national secretary of the Socialist Party.

A very important part of the agenda will be reports on the question, "What are the possibilities for the future of JSF?" Reports on our work among youth will be equally important. Also the discussion on proper tactics in fraternal organizations. Besides these problems, the agenda includes every other field of our activities such as unions, cultural societies etc. As usually, our publications will be one of the main attractions for the delegates to converse about. Proletarec, The May Herald and The American Family Almanac are the life and blood of our movement.

As already explained, the first 8 points of the agenda deals with formalities and of electing officers for the convention. The rest of the agenda on which comments are invited, from No. 9 on is as follows:

III. THE SOCIALIST PARTY

9. The Socialist Party in the post-war period. Frank Zaitz.

10. Activities of JSF in the Socialist Party and among our people:

- a) Joseph Oren, member of the executive committee.
- b) Clarence Senior, national secretary of the Socialist Party.

c) Chas. Pogorelec, executive secretary of JSF.

IV. THE FUTURE OF JSF

11. What are the possibilities for the future of JSF?

- a) John Terchel, Strabane, Pa.
- b) Joseph Snoy, Bridgeport, O.
- c) Anton Sular, Arma, Kans.
- d) Filip Godina, Chicago, Ill.
- e) Joseph Jauch, Cleveland, O.

V. JSF YOUTH SECTIONS

12. The role of our English Sections in the JSF:

- a) John Rak, Chicago, Ill.
- b) Louise B. Jurczyk, Milwaukee, Wis.
- c) Delegate from the English Section, Detroit, Mich.
- d) Delegate from the English Section, Cleveland, O.

13. What kind of tactics should be pursued to get the younger generation to join our English Sections? Oscar Godina.

VI. FRATERNAL ORGANIZATIONS

14. The role played by the American born Slovenes in lodges of fraternal societies and in the labor movement. Donald J. Lotrich.

VII. OUR PUBLICATIONS

15. Proletarec, May Herald and The American Family Almanac:

- a) A financial report of the Yugoslav Workmen's Publishing Company, Charles Pogorelec.
- b) The significance of Proletarec, The May Herald and The American Family Almanac for our workers. Fr. Zaitz.
- c) Work done by the young comrades for our publications. John Rak.

VIII. SLOVENE LABOR CENTER

16. A financial report and the functions of the Slovene Labor Center. Frank Zaitz.

IX. EDUCATIONAL BUREAU

17. A review of its past and present work. Chas. Pogorelec.

18. Other activities and purposes of the Educational Bureau:

- a) Its work among the younger generation. John Rak.
- b) Ways and means to improve our cultural work. Ivan Molek.
- c) Our problems with concerts and dramatic performances. Peter Bernik.

X. UNIONS

19. Labor unions in time of economic upheaval and our movement. Anton Gardin.

20. The Socialist Party's influence in unions. Peter Kokotovich.

XI. THE WORK OF JSF AMONG CHILDREN

21. The Red Falcon organization. Mary Jugg.

XII. LABOR AND FRATERNAL ORGANIZATIONS

22. a) What policy should Socialists pursue in fraternal societies. Fred A. Vider.

b) The real duties of comrades in fraternal lodges. Frank Alesh.

XIII. GENERAL PROBLEMS

23. Work and agitation among women. Angela Zaitz.

24. Our work among Croats and Serbs. Bozo Stojanovich.

25. The question of a united front. Ivan Molek.

XIV. RESOLUTIONS AND BY-LAWS

26. Report of the resolution committee.

27. Secretary's report on recommendations for changes in the by-laws.

XV. MISCELLANEOUS

28. Nomination of cities for the next JSF convention.

29. Miscellaneous.

30. Adjournment.

One Reason For Low WAGES

In 1934, nine officials of General Motors collected \$1,255,558 in salaries and bonuses. William S. Knudsen, who had the distinction some years ago of being fired by Ford, was top man in General Motors, getting a total of \$211,128, of which \$120,000 was straight salary.

In the same year, wages of General Motors certainly averaged less than \$1,000 a year. That is to say, nine officials cost the company as much as 1,255 workers.

What makes contemporary great men so little is the small men who make them.

It is interesting to note that President William Green is making moves in the direction of a campaign to organize the steel industry.

That, of course, means a strike; probably the largest strike this nation has ever seen, since the steel magnates, can not be expected to surrender any part of the autocratic power without a struggle. It also means that organized labor has no hope of success unless it expends millions of dollars in strike activities.

Socialists are organized to institute an economic arrangement which will react to the benefit of the workers as a class. Their policy in the immediate struggle of the workers is to abet labor at every opportunity.

However, Socialists are advocates of political action. They think it is just too bad that the organized working class should confine all its efforts to economic struggles and continue to divide and lose its political power.

Socialists have no interests separate and apart from the interests of the working class. They aid their fellow workers even when they know that the wrong tactic is being taken. But they would be false to their class if they failed to point to errors which are costly to labor.

In considering the prospect of a bitter strike in the steel industry, we can only hope that the struggle will convince millions of sincere trade unionists of the necessity for political action which will be independent of the two parties of the capitalist class.

Labor needs a political party of its own. We Socialists offer all workers our party and our program as the weapon with which the need for strikes can be ended and economic justice secured. It is to be hoped that not the least valuable result of future economic struggles will be a growing awareness of the need for a class alignment on the political field.

Reading Labor Advocate.

Chicago. — Sunday, April 12, at the SNPJ Hall the singers of Sava sponsor their annual Spring Concert. For months they were kept busy with rehearsals. Concert programs usually require more practice than the variety performances and the Sava singers are well prepared to entertain their audience with a fine selection of songs.

On page 4 in this issue is published an ad giving the details about Sava's program. As at all past concerts, a fine array of songs will be heard. Several new features, among them the quartet composed of Louis Zele, Ralph Muha, Frank and Carl Church, a solo by Alice Artach, a musical comedy and a number of classical and folks songs will be given.

The musical comedy, arranged by Jacob Muha, in itself is a concert. More than 15 songs are included in this part of the program alone. The characters in this comedy are a group of happy village folks. In their little community a Bazar takes place. Nearby is a Beer Garden where the village folks usually spend their happy moments. At the Bazar you will see young boys bargaining with merchants for tokens they want to buy for their sweethearts and smiling girls anxiously waiting to receive them. In the Beer Garden, a concert in itself takes place. You will hear solos, duets, quartets accompanied by the entire chorus and enjoy the

affair as much as do the singers themselves.

One of the songsters remarked at our rehearsals that this musical arrangement reminds him of his boyhood days in the "old country". "I participated in many such affairs in those days and we all had a good time and the audience can expect the same," he said to me.

Our friends and sympathizers should not miss this opportunity to enjoy Sava's concert this Sunday at the SNPJ Hall. Get your tickets in advance at 40c. They are available from all members of branch No. 1 JSF and at the office of Proletarec. In the evening there will be dancing in both halls with Johnny Kochevar's and Tony Omerza's orchestras supplying the music. — J. R.

Reading Labor Advocate.

Sava's Concert Sunday

A Nazi Loan Failure

To fill its treasury the German railway sought in January to raise a loan of 500 million marks by public subscription, but only about 80 per cent of it was taken up, so that the banks forming the loan consortium had to cover the rest. As the loan was backed by the government, this failure of public subscription was regarded as a financial rebuff to the Nazi regime and augured ill for the government's future borrowing. — Sidney B. Fay in March Current History.

STILL NOTHING BUT A PERSISTENT JUGGLER

DEBATE THIS FRIDAY

Arrangements have been completed for the season's most outstanding and exciting debate to be held this Friday, April 10, at the SNPJ Hall, 2657 S. Lawndale Ave.

Prof. Maynard C. Krueger, vice-chairman of the American Federation of Teachers and professor of economics at the University of Chicago, will oppose Dr. Renzo Sereno, a journalist and assistant in the social and political research department, also of the University of Chicago, on the topic of "Fascism."

You have been confronted by the word "fascism" daily through the press; you have read of its terrors; you have heard of the seizure of land in Ethiopia by the Fascists; you have been alarmed by the threat to world peace of Germany's form of fascism; you are being warned of the dangers of fascism in America. Perhaps you had thought it impossible to find an advocate of Fascism in our

own city. It should be to your great interest to help advertise and hear the debate arranged by the Social Study Club on this subject.

Prof. Krueger is well-known to most of the West Side. He has spoken at many meetings of various Slovene organizations, and he holds the reputation of satisfactorily treating any subject assigned to him. His position as instructor and Socialist party member prompts him to intensive study and serious consideration of the dangers and evils of Fascism. From Dr. Sereno, speaking in behalf of this threatening menace, a fiery speech is expected.

Here is opportunity to inform and prepare yourself of one of the most talked-of subjects of the day. Be on hand without fail this Friday, April 10, at 8:00 o'clock at the SNPJ auditorium.

There is no admission charge. S. C.

ELECTION OF DELEGATES TO JSF CONVENTION

A call for the election of delegates to the XI. regular JSF convention has been sent to all branches, their English Sections, lodges and all other organizations affiliated with the Educational Bureau. The convention will be held in Chicago, Ill., July 3, 4, and 5. The election of delegates began with April 1, and ends May 15. It is necessary that every unit of our Federation be represented at this convention. Secretaries are urged to send in the names and addresses of their delegates so they can be recorded in our official organ, Proletarec.

The agenda for the three day session is published in this issue. Read it at your meetings and express your opinions on these topics thru the columns of our English Page.

For Women Only

Conducted By Mary Jugg

The other day a woman remarked, "Look at her. Four kids. Husband a drunkard. Takes in washings to struggle through. Never complains. Takes everything with a sense of humor and that way she finds her happiness in life. That's what I call a great woman!"

I wonder if too many women don't hold this idea. Why should it be so noble and great—always keeping the nose to the grindstone—never complaining—until all of life is spent away? What will it benefit to show that "supreme" love and sacrifice inside of four walls with never a thought that there is an outside world? Will it help such a husband? or the children?

Seriously, is this instance one of love at all? It seems to be rather an extended act of instinct. The mother instinct manifests itself whether or not the woman is conscious of it. Animals have this kind of "love" to a certain degree. It's the instinct that preserves the life of a species. In the case of a family it extends to more than one individual. That's a little advance over individual selfishness, but it's not enough.

Isn't the case cited here simply an example of Christian teaching? "You may suffer and no one will know about it. You may think it's all of no use. But somewhere 'someone' marks it all down in a book, and by and by you'll get your reward."

It's a very wonderful soothing tonic to give women so that they may suffer in silence—if it works. The sooner all women realize that there is no "recorder" of their good deeds except what they themselves can find in this world for themselves the sooner they'll awaken from that drowsy sleep of suffering without complaint.

What does individual charity mean? How far does it reach? It's the same thing as giving help now and then to needy families without aiming to get to the real cause of things that made the poverty in the first place.

The Women's Social

Chicago.—The card party held by the women of Branch No. 1 JSF last week was a success. The women handled all of the arrangements—even to the bar. Of course, no one will argue that this type of party furthers the cause of Socialism among the women. But it does prove that women can and do organize to

sponsor events successfully. If they can perform all the offices of men in one kind of enterprise, isn't it logical that they are capable of doing the same in other fields?

Austria

The report of underground activities among Austrian women comrades reads like a story. Isn't it foolish to expect that of five thousand women officers and officials in various phases of the labor movement there should be not one remaining just overnight, after a dictatorship is proclaimed? "The Socialist Workers' Aid", an organization for supporting illegal workers and their families, is conducted mostly by the women comrades.

When one realizes that just to be found with a copy of "Arbeiter-Zeitung", published in Czechoslovakia, means five years imprisonment, he begins to understand the courage of these women who prepare information bulletins, distribute bulletins, women who attend secret meetings and are sentenced to death when caught.

Women comrades collect, knit, crochet, distribute gifts to tens of thousands who have lost their means of livelihood under the fascist regime.

The funds that were collected by internationalist Socialist organizations for victims of February 1934 were distributed mostly by women comrades.

I wonder if these women wouldn't smile at the ease of "a great woman" cited in the first paragraph of this column. Yes, there is plenty of greatness that exists unnoticed and unpaid, but it doesn't consist of "putting up" with certain things without complaint!

Aside to Rev. Trunk: How do you know that matter had a beginning in a definite form? Maybe it grew—evolved. The condition of the earth 2,000 million years ago is so little known that it is impossible to say just in what way life began. It is a good deal more than many people admit to know that life did begin in a very elementary form and that God didn't create it just as he isn't creating it now. Nature goes along in its stumbling, experimental, wasteful ways. Wouldn't you think a God would be smarter than that and use some short cuts? Was it "His" idea that he should place man on the earth for thousands upon thousands of years so as to experiment with him? I thought we're supposed to believe God was capable of creating anything in 6 days!

SEARCHLIGHT

The annual convention of the Socialist Party of Illinois was held in Peoria, Ill., April 3 and 4. In numerical strength the convention was small. Only 41 comrades representing 31 branches being present but the entire conduct and spirit of the convention was vastly improved over any held in the past dozen years. In fact, this was the first Illinois Socialist convention which I have attended which set up an offensive program against capitalism. In all recent gatherings the comrades have always held a defeatist attitude placing the Socialist Party on the defensive. For once I declare that the Illinois Socialists took the offensive against our class enemy. This new attitude, therefore, by far offset the small attendance.

Many of us expected a pretty even division of delegates on the controversy now raging in the Party because of the New York State situation. It may have been that radio and newspaper reports of the results of the New York primaries confirmed the beliefs of the delegates. It may have been that it was renewed vigor and vitality that set them squarely on the issues. Whatever it was, complete unity prevailed on practically all the issues. Only a very small minority offered any dissent, far smaller than the most conservative estimators could even predict. And that should be good for the Party, because it showed agreement and unity and it is hoped that this will induce them to work and show results for 1936.

The entire program for the convention was well laid out and unusually well timed and fulfilled. Even the banquet Saturday evening was well attended and inspiring. — I would say that over 200 were in attendance at the banquet. — The organizational pre-convention conference Friday night had about 20 interested listeners. The Friday night mass-meeting was the only part of

Besides reports from the State Executive Committee, thru its chairman, Art Mc Dowell, State Organizers Joseph Brinocar and Edward Adams, the nominating, resolutions, constitution and campaign, organization and finance committees, three major issues held the limelight. They were, War reported on by Al Goldmann, United Front by Maynard C. Krueger and Labor Party by Art McDowell. Each of these was given two hours for presentation and discussion of draft resolutions which were then automatically referred to resolutions committee and subsequently accepted. Each of these discussions were educational and the resolutions said boldly and frankly what the Socialists believe. — I repeat, it was a good convention, spirited and enthusiastic and may well mark the turning point for Socialist activity in Illinois.

(Continued on Page 5)

NOTE
More English reports
and Articles on
Page 5